

3 Aralık 2014 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.12

BAŞKAN: Necdet ÜNÜVAR (Adana)

BAŞKAN VEKİLİ: Türkan DAĞOĞLU (İstanbul)

SÖZCÜ: İsmail TAMER (Kayseri)

KÂTİP: Vural KAVUNCU (Kütahya)

----- 0 -----

BAŞKAN – Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının değerli temsilcileri, sivil toplum kuruluşlarımızın saygıdeğer temsilcileri, toplantımızı izleyen değerli basın çalışanları; 3 Aralık Dünya Engelliler Günü vesilesiyle yaptığımız toplantımıza hoş geldiniz.

Bugün, bildiğiniz gibi, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü. Bu çerçevede biz de bir kutlama, sorunları paylaşma, yapılanları, yapılacakları, yapılması gerekenleri konuşma anlamında böyle bir ortam oluşturmayı uygun gördük. Sağ olsun Aile ve Sosyal Politikalar Bakanımız ve bürokratlarımız da bu toplantıya iştirak ettiler.

Engellilik, hepimizin empatiyle yaklaşması gereken bir konudur. Sadece sağlıklı bireylerin karşı karşıya kaldığı bir durumun ötesinde, hemen hemen herkesin esasında bir engelli adayı olduğu temel gerçeğinden de hareketle bugün böyle bir etkinlik yapıyoruz. Bu buluşma inanıyorum ki Türkiye’de engelli haklarının gelişimi ve engelli vatandaşlarımızın karşılaştığı sorunların çözülmesi yönünde önemli bir katkı sağlayacaktır.

Bildiğiniz gibi çağımızın yönetim anlayışının en temel parametrelerinden biri iyi yönetişimdir. Yönetişim, tek taraflı olmaktan çok, ilgili sorun alanlarının muhatabı olan kişilerin bir arada oluşunu ve karşılıklı görüş alışverişinde bulunmasını temel alan çok yönlü ve çok aktörlü bir yönetim anlayışını yansıtmaktadır. Bu anlayışı hâkim kılmaya doğrultusunda engelli haklarını geliştirme yönünde yürütülen çalışmalar, engellilerin karşılaştıkları sorunlar ile mevzuat kaynaklı artıların, eksilerin bu alanlarla ilgili temel paydaşların katıldığı bir toplantıda tartışılmasını açıkçası çok önemsiyorum. Öyle ki toplantımızı hazırlarken Bakanlık temsilcilerinin, yani konunun yürütme kanadının temsilcilerinin yanı sıra sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin ve alanla ilgili akademisyenlerin katılımını özel olarak gözettilik. Bugün de hem ilgili STK temsilcisi arkadaşlarımıza hem davetli akademisyen hocamıza hem Bakanımıza, arzu ederlerse Bakanlık yetkililerimize konuşma fırsatı tanıyacağız. Daha sonra da üyelerimiz... ki gerçekten çok teşekkür ediyorum, çok geniş bir katılım var. Aslında iktidarıyla, muhalefetiyle bu kadar geniş katılımın olması da açıkçası engellilerin ve engellilerle ilgili hem problemlerin hem avantajların hem yapılması gereken şeylerin siyaset üstü görüldüğünün de çok net bir göstergesi. O yüzden katılımcı milletvekillerimize de hassaten çok teşekkür ediyorum. Basınınımızın ilgisi de gerçekten yoğun.

Dolayısıyla, tam gönlümüzde gözettiğimiz gibi bir 3 Aralık Dünya Engelliler Günü kutlaması olmasına vesile olacağını düşünüyorum.

Bu sebeple, bütün katılımcı arkadaşlarımıza, başta Sayın Bakanımız olmak üzere herkese çok teşekkür ediyor, tekrardan 3 Aralık Dünya Engelliler Günü kutlu olsun diyerek, ben sözü ilk olarak Sayın Bakanımıza sunmak istiyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI AYŞENUR İSLAM (Sakarya) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, çok değerli STK temsilcisi kardeşlerim, Bakanlığımızın değerli mensupları ve basın mensubu arkadaşlarım; ben de hepinize hoş geldiniz diyorum.

Hakikaten faydalı bir toplantı olmasını diliyorum şu an içinde bulunduğumuz toplantının.

Biz zaman zaman milletvekili arkadaşlarımızla, bazen basın mensuplarıyla, ama sıklıkla da engellilerle ilgili STK temsilcileriyle bir araya geliyoruz kimi zaman ben, kimi zaman Bakanlıktaki ilgili arkadaşlarımız ve sorunları tartışıyoruz. Ama bütün tarafların, hepimizin bir masa etrafında bugün toplanmasını Sayın Başkanım, size borçluyuz, çok teşekkür ediyoruz bu güzel organizasyonu yaptığınız için.

Buradan çıkacak sonuçların bizim tarafımızdan, en azından Bakanlık olarak gayet büyük bir memnuniyetle ve büyük bir ciddiyetle ele alınacağını bilmenizi peşinen, şimdiden isterim doğrusu.

Engellilik konusu, bütün dünyada çok önemli bir sosyal konudur, Türkiye’de de öyle. Ama özellikle son on iki yıldır engelliliği engelsiz hayata dönüştürmek için hükümetlerimizin yaptığı çok ciddi programlar, çok ciddi destek mekanizmaları, çok ciddi sağliğılaştırmalar, iyileştirmeler mevcut. Bunlarla ilgili uzun uzun konuşup şimdi zamanınızı almak istemiyorum çünkü burada bulunan bütün taraflar, son on iki yıldır yapılan her şeyi aslında gayet iyi biliyor. Sadece çok özet olarak hangi alanlarda çalıştığımızdan başlık mahiyetiyle bahsedeyim ve o konuyu geçelim arzu ediyorum.

Engellilerimizin, bir insanın bir toplumda sahip olduğu bütün haklara sahip olabilmesi için çalışıyoruz Hükümet olarak ve bundan önceki hükümetler olarak da aynı şekilde çalıştık. Engelleri ortadan kaldıracılabilmek için çalışıyoruz. Engelliliğe sıfır tolerans tanıyoruz diyebiliriz. Engelsiz bir dünya kurmak için uğraşıyoruz. Bunun için hayata dezavantajlı başlamış insanlarımızın bu dezavantajlarını ortadan kaldırmamız gerekiyor. Bunun için ne yapmak lazım? Yasal engelleri ortadan kaldırmak lazım, ki bunun için Parlamentoda çok güzel çalışmalar yapıyoruz. Bugün burada bulunan gerek kendi partime mensup arkadaşlarıma gerekse muhalefet partilerine mensup arkadaşlarıma içtenlikle teşekkür ediyorum.

Bizim Bakanlığımızdan gelen bütün kanunlar engellilerle ilgili olan ya da diğer dezavantajlı gruplarla ilgili olan bütün kanunlar gerek komisyonlarda gerekse Genel Kurulda neredeyse tamamen oy birliğiyle geçer. Bütün diğer partilere mensup arkadaşlarımız destek olurlar. Olumlu tartışmalar olumsuz tartışmalardan daha yoğunur bizimle ilgili kanunlarda. Onun için onların da konuya hassasiyetleri en az bizim kadar. Kendilerine çok teşekkür ediyorum bu manada.

Evet, yasal düzenlemeler yapmak gerekir demiştik, ki bunları yapıyoruz. 90’larda aslında başladı çok iyi yasal düzenlemeler yapmak engellilik konusunda ama son on iki yıldır artan bir ivmesi var yasal düzenlemelerin ve bunun hayata geçirilmesiyle ilgili de pratiklerimizi son derece profesyonel bir biçimde geliştirmeye çalışıyoruz.

Bunun dışında bir sosyal bilinç oluşturmak gerektiğini fark ediyoruz. Bunun için çok ciddi uğraşlarımız var. Buradaki en büyük paydaşlarımız da STK’larımızdır. Toplumda bir bilinç oluşturmak, engelliliğin engelsiz hayata dönüştürülmesini sağlamak için onlarla birlikte çalışıyoruz, el ele çalışıyoruz. Bu çok önemli bir şey. Çünkü sosyal devlet olmanın en önemli sac ayaklarından biridir STK’lar. Eğer sosyalizasyon konularında STK’larla birlikte çalışılmıyorsa bir devlet sistemi ya da bir hükümet programı daima halka erişmekte, halka ulaşmakta eksik kalacaktır, noksan kalacaktır. Biz

bu eksikliği yaşamamak için STK'larımızla mütemadiyen el ele olmayı arzu ediyoruz. Onlardan da çok olumlu tepkiler alıyoruz hem engellilik konusunda hem de diğer konularda.

Yeri gelmişken teşekkür ederek gideyim bari. STK'larımıza çok çok teşekkür ediyorum bize verdikleri destekler konusunda.

İkinci ayak, sosyal bilinci oluşturmak demiştim. Evet, onu da yapmaya çalışıyoruz son özellikle on yılda.

Üçüncü ayaksa, pratikleri yerleşik hâle getirmek. Yani yasalarla ortaya koyduğunuz mevzuatı normal pratikler hâline getirmek, uygulamaları fevkalade iyi hâle getirebilmek. Pek çok konuda olduğu gibi burada da biraz sorununuz var. Pratikler hemen değişmeyebiliyor bazen, zaman alabiliyor bazen yaptığınız yasal uygulamaların hayata geçirilmesi. Ama bu konuda da son derece ısrarlı ve kararlıyız. Yaptığımız bütün yasal değişikliklerin uygulamaya geçmesinin biraz zaman alsın da muhakkak gerçekleşmesi gerektiğini düşünüyoruz. Hem içeriden ulusal tepkiler hem uluslararası tepkiler Türkiye'nin bu konuda son derece başarılı olduğu yönünde.

Biz sosyal hizmetler, sosyal destekler konusunda gelişmiş ülkeler ligine biraz geç girmiş bir ülkeyiz. Son on-on beş yılda girmiş bir ülkeyiz. Ama bu geç girişin avantajlarından da faydalanmış bir ülkeyiz.

Avantajlar nedir diye düşünürseniz, diğer ülkelerin, diğer gelişmiş ülkelerin tecrübelerinden faydalanmak bu avantajlar. Yani diğer gelişmiş ülkelerin arayarak buldukları, deneme yanılma yoluyla buldukları birçok yöntemi biz aslında bir birikim olarak, bir dünya birikimi olarak, bir dünya tecrübesi olarak karşımızda bulduk ve onlardan faydalandığımız için de süratli bir yol almak, çabuk lige dâhil olmak gibi bir avantajla karşılaştık. Bunu da elimizden geldiği kadar iyi kullanmaya çalışıyoruz. Bu konuda çok ciddi övgüler alıyoruz gelişmiş ülkelerin ilgili birim başkanlarından, kurum başkanlarından.

Elbette bu, çalışırken oluşturduğumuz bir yol. Yani birtakım planlarımız ve fikirlerimiz var. Bu planları ve fikirleri sizlerle paylaşıyoruz. Bunu bir yol haritasına dönüştürüyoruz, uyguluyoruz. Ama uygularken başka fikirler, başka planlar, başka imkânlar bazen ortaya çıkıyor ve bunların tekrardan geri dönülüp tartışılması gerekiyor. Dolayısıyla şöyle bir manzarayla karşı karşıyayız: Hiçbir zaman yaptığımız bir şey tamamlanmış bir iş değildir bizim nazarımızda. Yani bunu yaptık, başardık ve bitirdik diyebileceğimiz bir durum hiçbir zaman olmayacaktır. Her zaman geliştirilebilecek birtakım programlarımız olacak. İleriye doğru atılabilecek daha pek çok adım olduğunu önümüzde göreceğiz ve bu mütemadiyen böyle olacak, sonuna kadar böyle olacak. İlerlemeye daima açık bir alan sosyal programlar. Engellilik alanında da öyle. Onun için birbirimize daima ihtiyacımız olacak. İhtiyaçları tartışmaya açmamız gerekecek. Kendimizi sürekli yenilememiz gerekecek ve yenilikleri sürekli uygulamamız gerekecek. Bakış açımız bu şekilde.

Bugün sizinle eksikliklerimizi ve yarına ulaşırken yapmamız gerekenleri tartışmak istiyoruz aslına bakarsanız. Ama, bu arada, tabii, bize şunları da çok iyi yaptınız dersiniz, memnun oluruz çünkü sizin de bildiğiniz gibi, marifet iltifata tabi.

Hepinize çok çok teşekkür ediyorum buraya kadar geldiğiniz için, toplantımıza katıldığınız için.

Belki son cümle şunu söyleyebilirim: Biz bugün sizi dinlemeye geldik.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN – Evet, Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyorum gerçekten engellilerle ilgili konunun siyaset üstü bir konu olduğunu siz de vurguladınız. Gerçekten bu masanın etrafında herhangi bir düzlem farkı olmaksızın bir araya gelmiş olmamız da esasında onun net bir göstergesidir. O yüzden bu tabloya katkı sunan herkese ayrı ayrı gönülden teşekkür ediyorum. Bizim için de gerçekten büyük bir onur vesilesi oldu.

Şimdi, şöyle bir yol izleyeceğiz değerli arkadaşlar: Bir akademisyen hocamız var, İlgı Ertem Hocamız. Onu kısaca dinleyeceğiz, daha sonra ilgili STK temsilcilerimizi mümkün olduğunca makul ve kısa olarak dinledikten sonra değerli milletvekillerimize söz vereceğim, sonra da bir yemeğimiz olacak.

Sayın Bakanımız, Sayın Cumhurbaşkanımızın katıldığı bir törene gidecek. Ama yemeğe inşallah yetişirsiniz değil mi Sayın Bakanım?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI AYŞENUR İSLAM (Sakarya) – O törenin bitiş saatine bağlı olarak geri dönmeye çalışacağım.

BAŞKAN – Aşağıda yine aynı tabloyu yemek salonunda da görmeyi arzu ediyorum gerçekten.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI AYŞENUR İSLAM (Sakarya) – Sayın Başkanım, ben biraz erken ayrılacağım ve tekrar geleceğim ama, burada, Sayın Müsteşarım, Sayın Müsteşar Yardımcım aynı zamanda geçici bir süre için Genel Müdürüm ve bütün daire başkanlarımız, Genel Müdür Yardımcısı arkadaşlarımız kalacaklar.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Sayın Başkan, usule uygun bir şey söyleyebilir miyim...

BAŞKAN – Buyurun.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Eğer uygun görürseniz, Sayın Bakan Hükümet adına selamladı, siz Başkan olarak selamladınız, partiler de birer kişiyle arkadaşlarımızı selamlarsa, birkaç cümle sarf ederlerse sanıyorum şık olur.

BAŞKAN – Peki.

O zaman AK PARTİ Grubu adına Türkan Hocam, buyurun.

TÜRKAN DAĞOĞLU (İstanbul) – Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, sivil toplum kuruluşlarının değerli temsilcileri; bugün Dünya Engelliler Günü. Tabii ki gönül arzu eder ki hiç engelli olmasın ve böyle bir gün de olmasın. Ancak engellilik şüphesiz ki bir sebep değil, engellilik bir sonuç. Biz diyoruz ki bütün doğan insanların yaşamaya hakkı vardır ancak tabii ki bunun önüne bir kelime daha ilave etmek gerekir: Doğan insanların sağlıklı bir biçimde yaşamaya hakkı vardır.

Engelliliğin büyük bir kısmı doğuştan, hatta doğumdan evvel ve bebeğin doğduğu sıralarda o kişiye hemen alınır yazılır ve ondan sonrakiler de belki bazı sebepler vardır trafik kazaları gibi ama doğumdan olanlardan çok daha azdır bunlar. Dolayısıyla, biz, bir olayın sonuçlarından evvel sebeplerine gidersek bunları daha iyi anlar ve üstesinden de daha iyi geliriz diye düşünüyorum.

Halk sağlığı her zaman için hastalığı tedavi etmekten hem daha az masraflıdır hem daha kolaydır. Bugün artık teknoloji öyle bir duruma geldi ki hani sağır-dilsiz dediğimiz olay var ya, onların da tedavisi mümkün, ameliyatla mümkün. Tabii ki bunlar hep yapılıyor ama bunların -benim daha evvel söylediğim gibi, kendi konumum, kendi bilimsel

çalışmalarının da içinde olan- doğumdan evvel, doğum anında ve doğumdan sonraki dakikaların insan hayatında gerçekten çok önemli olduğunu bilmek, bu konunun üzerine gitmek ve bunun ciddiyetini kavramak gerekir.

AK PARTİ Sosyal İşler Başkanlığı bir kitap yayınladı, "100 Soruda Engelli Hakları Rehberi" diye. Engelli olan kardeşlerimizin neyi öğrenmek istiyor, neyi sormak istiyor, nasıl bir sosyal yardım istiyor, hepsi 100 tane soruyla bu kitapçıkta var. Bunu buradan öğrenebilir ama tabii ki, tekrar ediyorum, benim gönlüm ne bu kitaplar ne de engellilik, benim gönlüm buradaki sebeplerin üzerine gitmek, sebepleri halletmek ve sonuçlarına da daha az o zaman işte bir kader deyip buna katlanmak.

Ben, herkese, bütün engelli olan kardeşlerimize sağlıklı bir yaşam yine de diliyorum ve bundan sonra olacakların da daha az olmasını, mümkün merteye en aza indirmemizi bütün herkesten özellikle rica ediyorum.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hocam, çok teşekkürler.

Sayın Atıcı, siz mi konuşacaksınız Cumhuriyet Halk Partisi adına?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Evet.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokrat arkadaşlarım ve engelli yurttaşlarımızın temsil edildiği sivil toplum örgütlerinin değerli temsilcileri; hepinizi bir engelli adayı olduğumuz bilinciyle saygıyla selamlıyorum.

Aramızda görme engelli arkadaşlarımız olduğu için Cumhuriyet Halk Partisini salonda, ben Ayтуğ Atıcı, Sayın Süleyman Çelebi ve Özgür Özel'in temsil ettiğini de ifade etmek istiyorum.

Engellilerle ilgili sorunların sadece 3 Aralık'ta, 10-16 Mayıs Engelliler Haftası'nda değil aslında her zaman gündemde olmasını, her zaman hatırlanmasını da temenni ediyorum. Yapılan konuşmaların sadece bir tanesinde bir düzeltme yapmak istiyorum: Engellilerin sorunları siyaset üstü değildir partilerüstü olabilir...

BAŞKAN – Partilerüstü, o anlamda.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – ...ama siyasetin bizatihi görevleri arasında önemli...

BAŞKAN – Yok, yok, siyasetin içinde yani siyaset konusu değil, o anlamda söyledim.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Siyaset konusu fakat partilerüstü bir yaklaşımla ele alınması gereken siyaset konusudur ve engellilerin...

BAŞKAN – O zaman siyasi çekişme konusu değil diye söyleyelim.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Ha, siyasi çekişme konusu veya siyasi rant konusu olmayabilir ancak siyasetin asli görevlerinden, asli konularından bir tanesidir ama hepimiz bu masa etrafında engellilerin sorunlarını tartışırken birer partilerüstü bir yaklaşım sergileme özelliğini hep gösterdik, bu özelliği hep taşıdık. Engellilerin sorunlarının çözümünde de bir iş birliğini her zaman burada gördük, ancak bu iş birliğinin daha çok sivil toplum örgütleriyle de olması gerektiğine inanıyoruz. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak Engellileri Birlikte Kaldırılma Projesi'yle, Engelliler Üst Kurulumuz ile engelli sivil toplum örgütleriyle yakın ilişkide olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, engelli olduktan sonra ne yaparsanız yapın engelleri kaldıramıyorsunuz. Yani Hükümet engelleri kaldırmakla uğraşıyor ama ne yaparsa yapsın, ne kadar verilen sözleri tutarsa tutsun, ne kadar dünya standartlarında iş yaparsa yapsın hiçbir Hükümet engelleri tam olarak kaldıramaz. Peki, ne yapmamız lazım? O hâlde, yeni engelli oluşumunu önlemek için ciddi çalışmalar yapmamız lazım, bunun için de ciddi bütçeler ayırmamız lazım. Bu çok zor değil. Neler yapmamız lazım? Örneğin mayınlı arazileri temizlememiz lazım. Her gün 3 tane insan bu mayınlardan dolayı sakat kalıyor. Trafik sorununa çözüm bulmamız lazım. Doğum öncesi bakımın ve yeni doğan hizmetlerinin artırılması lazım, en önemli engelli üretilen yer maalesef bu alan. İş kazalarının önlenmesi lazım. Bunlar siyasetin çözeceği sorunlardır ve bir şekilde de yeni engelli oluşumunun önlenmesi lazım.

Engelli istihdamının çok ciddi bir sorun olduğunu ve engellilerin yeterince istihdam edilmediğini biliyoruz. Engelleri önleyebildiğimiz kadar önlemeli, önleyemediğimiz durumlarda, önlenemeyecek durumlarda ise engellilerin önündeki engelleri kaldırmaya çalışarak onların özgür, onurlu birer birey olarak toplum içerisinde olmalarını sağlamalıyız. Bunun da yolu istihdandan geçer.

Biz bu amaçla, bütün bu söylediklerimi özetleyecek şekilde, sadece 24'üncü Dönemde tam 35 kanun teklifi verdik, 189 soru önergesi verdik ve engellilerin sorunlarının Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından araştırılmasını sağlamak üzere bir komisyon kurulma önergesini de tam 16 kez yazılı olarak tekrarladık.

Bu duygularla hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Kürkcü, bir şey söyleyecek misiniz?

Buyurun.

ERTUĞRUL KÜRKÜ (Mersin) – Herkese merhaba.

3 Aralık Dünya Engelliler Günü vesilesiyle burada bir araya gelişimizi ben de çok önemli ve değerli buluyorum. Her şeyden önemlisi, engellileri temsil eden ya da onların sözü olmaya çalışan STK'ların burada milletvekilleri ve Bakanlık temsilcileriyle aynı yerde ve aynı zeminde kendilerini ifade edecek olmaları çok önemli fakat bunu bir tek güne özgü bırakmayacağımızı burada bir şekilde teyit etmemiz lazım yani Bakanlık ve partiler, Meclis engellilerle her zaman doğrudan iletişim içinde olacak, karar alma süreçlerine onları dâhil edecek, kendilerinin bugün ve geleceklere ilişkin meselelerin görüşüldüğü her düzlemde söz ve karar sahibi olacak şekilde ilişkilerinin yeniden düzenlenmesini biz çok önemli görüyoruz.

Halkların Demokratik Partisi Anayasa'da engellilerin haklarını ve devletin engellilere karşı görevlerini tanımlayan bir maddenin yer alması için Anayasa Komisyonuna teklifte bulunmuş bir parti olarak, devletin sorumluluklarının net ve açık bir biçimde tayin edilmediği her durumda aslında çalışmaların çoğu zaman tercihlere, insafa, empatiye ya da yaklaşım yeteneğine bağlı kaldığını görüyor, gözlüyoruz. Bu açıdan, devletin mecburiyetlerinin altının mutlaka bir anayasal yükümlülük olarak çizilmesi gerektiğini de düşünüyoruz.

Engelliler toplumun geri kalanıyla yasal olarak eşit kılınmış olsalar da hepimiz biliyoruz ki bu eşit olmayanları eşit kılan bir hükümdür. Engellenmiş yurttaşlarımızın hukuken eşit olmalarının aslında onların gerçek yaşamda eşit olmadıkları gerçeğini aklımızdan çıkarmadan, pozitif ayrımcılık ilkesinin bütün engelli yurttaşlarımızın hak ve istemleri karşısında da

gene bir yasal ve anayasal gereklilik olarak kayda geçmesi çok önemlidir. O açıdan, bu vesileyle ben bir kere daha engelli yurttaşlarımızın haklarının gerçekleşmesi için mutlaka örgütlenme çabalarının desteklenmesi gerektiğini söylemek istiyorum. Her ne kadar özgürlük, kurtuluş hakkında, hep sağlıklı insanların açısından konuşulur, düşünülürse de, kurtuluşun kendi kollarında olduğu söylenirse de kolları olmayanların da kurtulmaya hakkı olduğunun altını bir kere daha çizmek isterim.

Bu vesileyle, hem politik söylemimizden hem gündelik konuşmalarımızdan olumsuzlukların ifade edileceği durumlarda aklımıza hep engellilerin özelliklerinin gelmemesi ve olumsuzlukları ifade bakımından da dilimize bir çekidüzen vermemiz gerektiğinin de altını çizmek istiyorum. Bizim istediğimiz gibi bakmayanlara kör, söylediklerimizi işitmeyenlere sağır, siyasi duruşunu beğenmediklerimize topal demekten vazgeçersek aslında biz de engellilere en önemli katkılardan birini dil ve düşünce aracılığıyla vermiş oluruz.

Bu vesileyle, bu toplantıyı düzenlediği için de Komisyon Başkanımıza ve Bakanlığa da çok teşekkür ediyorum. Hepinize özgür ve kendi kaderinizi kendinizin tayin edebileceği koşulların sağlandığı bir yaşam diliyorum. Hoş geldiniz arkadaşlar.

BAŞKAN – Sayın milletvekillerimize çok teşekkür ediyorum.

Şimdi İlgi Hocama söz vereceğim, engelliliğe bilimsel bakışla ilgili konuşacak ama üstümde kalsın, 2 arkadaşımız bizzat bize bildirerek mazeret beyan ettiler. Kadir Gökmen Ögüt ve Ruhsar Demirel Hanımefendi özür dilediler, bu toplantıda bulunmanın kendileri için çok önemli olduğunu ama bir tanesi, mesela Ruhsar Hanım, engellilerle ilgili bir başka panele katılmak durumunda olduğu için, Kadir Bey de İstanbul'da başka bir toplantıda olduğu için katılamadığını ama gönlünün burada olduğunu ifade etmemi istediler. Onu da bir vazife olarak size sunmayı görev addediyorum.

Buyurun Sayın Ertem.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. İLGİ ERTEM – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, müsteşarlarım, Sayın Komisyon Başkanım, Komisyon üyeleri, milletvekilleri, sivil toplum kuruluşu temsilcileri, öncelikle burada bulunmaktan dolayı davetiniz için çok teşekkür ederim. Ben yaklaşık yirmi beş, hatta otuz yıldır engelleri olan ya da engelli olma riski taşıyan çocuklarla ve özellikle de küçük çocuklarla çalışıyorum. Aynı zamanda Ankara Üniversitesi öğretim üyesi olmam yanında Gelişimsel Pediatri Derneğinde de çalışmam nedeniyle belki aynı zamanda çocukları temsil eden bir sivil toplum kuruluşu temsilcisiyim.

Sayın Bakanımızın bahsettiği şekilde, özellikle son on yılda önemli değişimlerin olduğunu görüyorum ve çok mutlulukla karşılıyorum bunları. Gerçekten de özellikle son üç yılda, özellikle de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kurulmasından sonra, yasalar anlamında olsun, yönetmelikler anlamında olsun önemli değişimlerin çocukların yaşantısında yer bulacak şekilde olma ihtimali olduğunu görüyorum. Henüz bunların tam gerçekleştiğini görmüyorum ancak iyi bir potansiyel yakalandı diye düşünüyorum.

Özellikle çocuklarımız çok önemli. Belli bir yaştan sonra yılların geçişi daha az önemli oluyor hayatımızda. Oysa bir engeli olma riski olan bir çocuğun ilk bir yılı, ilk iki yılı, üç yılı son derece önemli. Dolayısıyla sabır göstererek beklemek ve maalesef, aslında çok iyi niyetle ve çok yoğun çalışmalarla hazırlanan birtakım kolaylaştırıcı, engelleri ortadan kaldırıcı yaklaşımların yavaş giden süreçler nedeniyle aksaması ve gecikmesi en çok çocuklarımızı etkiliyor çünkü onların önemli bir hayat dönemini içeriyor.

Ben özellikle bilimsel yaklaşımların eksikliğini çok fark ettiğimizi söylemek istiyorum. Yasal anlamda, hukuki anlamda baktığımızda, dünyanın en gelişmiş ülkelerinden aslında farklı durumda olmadığımızı görüyoruz. Özellikle son yasanın değişimleriyle -ki ben burada hakikaten kutlamak isterim- önemli bir adım atılmıştır. Fakat pratiğe yansıma dediniz, pratikte çok büyük sıkıntılar yaşandığını, çocukların özellikle çok büyük sıkıntılar yaşadığını görüyorum. Sağlık Komisyonunun bunu ele almış olması bence çok önemli çünkü tabii ki eğitim alanında ve sosyal alanlarda çocukların çok büyük sıkıntıları var ancak sağlık alanındaki yaşadıkları sorunlar gerçekten de onların engellerinin ağırlaşmasına yol açabilmekte. Dolayısıyla esas önleyici yaklaşımlar sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesiyle olacaktır ve bu da daha çok erken yaştaki çocuklarımız için hayati önem taşımaktadır. Ben dolayısıyla, bir, süreçlerin hızlandırılması dileğindeyim; ikincisi de güncel bilimsel yaklaşımların çok daha iyi irdelenerek uygulamalara geçmesi gerektiğini düşünüyorum. Ülkemizde, aslında ciddi bir bütçe ayrılmıştır engellilik alana ancak bu bütçe gerçekten kanıta dayalı bilimsel yaklaşımlarla mı yer bulmaktadır, bunun çok iyi irdelenmesi gerekir. Gerek sağlık alanında gerek eğitim alanında gerekse sosyal olanaklar alanında bilimselliğin çok daha önde gelir bir şekilde devletin uygulamalarına yansması gerektiğini vurgulamak istiyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Ertem, çok teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Bakanım.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI AYŞENUR İSLAM (Sakarya) – Sayın Başkanım, ben başında ifade ettiğim gibi, bir süre izin istiyorum sizden. En kısa sürede işimi tamamlayıp geri dönmeye çalışacağım. Ben bütün arkadaşlarımdan özür diliyorum bunun için. Hiç kimsenin yerinden kalkmamasını istirham ediyorum.

BAŞKAN – Müsteşarımız, Müsteşar Yardımcımız, Genel Müdürlerimiz buradalar. Tamam Sayın Bakanım, teşekkür ediyoruz. Sizi uğurlamış kabul edin Sayın Bakanım lütfen.

Hocam, gerçekten çok teşekkür ediyoruz.

Ben, şimdi, değerli milletvekillerimiz müsaade ederlerse ilgili STK temsilcilerimize söz vereceğim ama İlgi Hocam'ın söylediği hususla ilgili şöyle kendi yaşadığım hadiseden hareketle bir şey söyleyeyim. Benim 1 Ocakta 2 yaşını dolduracak Down sendromlu torunum var. Eğitim aldırıyoruz. Annesi gerçekten haftanın beş günü yürüme, konuşma, başka birçok eğitim için gidiyor. Sağlık raporuyla ilgili esasında çok basit, çözülmesi gereken bir konu var; hem Sağlık Bakanlığımızla hem Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızla konuyu yürütüyorum. Daha önce çıkan yasada "altı aylıktan itibaren rapor" diye bir hüküm var. Onun hâlbuki doğuştan itibaren olması gerekiyor çünkü bu çocuklar anne karnında da tespit edilebilen ve düzeltebilecek bir husus. Otistik bebeklerde öyle, Down sendromlularda öyle, diğer bazı engelli bebeklerde öyle. Mesela, bu çok basit bir konu ama bu konuyla ilgili ben açıkçası bayağı bir mesai sarf ettim, henüz başaramadım. Bunu da bu vesileyle söylemiş olayım.

İlgi Hoca'mın söylediği şey tam da bu. Esasında bu tür problemleri konuşmak için de bir aradayız.

Buyurun Hocam.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. İLGİ ERTEM – Bu konuyla ilgili bir şey ilave etmek isterim.

Son üç yıldır aslında yönetmelik çıktı çıkılsı yani 1998’de çıkan özürli sağık kurulu raporları hakkında bir yönetmelik var. Bu yönetmeliğin çok olumsuz yönleri ve bilimsel açıdan aslında hiçbir değeri olmayan bir yönetmelik olması nedeniyle çıktığından bu yana biz bununla uğraşıyoruz, bununla ilgili bilimsel incelemeler yaptık. Ben burada yayınladığımız kitapları da getirdim ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bu yönetmeliğı değıştirmek, özellikle çocuklar için yepyeni bir yönetmelik yapmak üzere yaklaşık iki yıldır uğraşmakta ve 2015 yılında da bunun çıkacağını umuyoruz. Ancak bu konuda sivil toplum kuruluşlarının desteğı çok önemli. Çünkü bazen böyle yapılması istenen önemli değışiklikler farklı nedenlerle tartışmalara giriyor ve yıllarca son bulmuyor. Yani sonuçta ben yaklaşık on altı yıldır bu yönetmeliğin değışmediğini, bilimsel olmayan, bilimsel yönü aslında bence sıfır olan, ayrıca hukuka aykırı olan bir yönetmeliğin hâlâ yürürlükte kaldığını görüyorum. On altı yıl çok çok uzun bir zaman.

Torununuz için, 2 yaşına gelecek, gerçekten de umarız onun bir sonraki raporu çok daha kendisine uygun, layık bir şekilde çıkacaktır diye umuyorum.

BAŞKAN – İnşallah Hocam.

Peki, bu konuyla ilgili zannediyorum Sayın Müsteşarımız da bütün konuşmaların sonunda bir yorum yapacaktır.

Evet, şimdi, ben, STK temsilcisi arkadaşlarımıza söz taleplerine göre söz vereceğim.

Bu arada, başlamadan şöyle bir şey söyleyeyim: Mümkün olduğunca herkesin konuşmasını arzu ediyorum. Dolayısıyla herkes mümkün olduğu kadar kısa ve öz tutarsa çok daha verimli olur çünkü milletvekillerimiz de konuşacaklar.

Buyurun.

TÜRKİYE SAKATLAR KONFEDERASYONU BAŞKANI YUSUF ÇELEBİ – Saygıdeğer Sağlık Komisyonu Başkanım, değerli milletvekillerimiz, Çok Değerli Müsteşar, Müsteşar Yardımcım ve sivil toplumun çok değerli temsilcileri; gerçekten, bugün “Derdimiz var, derdimizi kime anlatalım?” düşüncesi geçmişte hep böyle süregeliyordu ancak son yıllarda devlet erkânını, devletin yetkili bürokratlarını, bu bir sorgulama anlamında değil de, sorularımızı direkt soracak kişileri karşımızda bulmak bana göre ciddi bir adımdır. Bu vesileyle, hepinizi selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Çok Değerli Komisyon Başkanım, müsteşarlarım; engellilerle ilgili sürece gelirse, gerçekten sorunların Erciyes’teki karın yağdığı kadar dağı gibi sorunlar vardır. Ancak bu sorunların bir kalemde çözülmesinin beklenmesini çok da doğru bulmuyoruz ama o sorunlar orada kaldıkça da biz bu serzenişte bulunmaya devam edeceğiz. Ne kadar hızlı çözülürse o kadar da derdimizi hafifletmiş olursunuz, hafifletmiş oluruz. Çünkü engellilerin sorunu bütün toplumların sorunu ve sorumluluğudur. Aynı zamanda, toplumların sorunu da aslında biz engellilerin sorundur. Yani biz ancak toplum yalnız bizim sorunlarımızla uğraşsın diye burada dertlenmeyeceğiz. Ne kadar ortak sorunlar hafiflerse, ne kadar sorunlar çözülürse, toplumun da bence sorunları çözülmüş olur.

Değerli Komisyon Başkanım ifade etti. Bugün güzel çocuğumuzun, yavrucağımızın derdi ailesinin tümünü ilgilendiriyor. Aslında yalnız çocuğı ilgilendirmiyor. Belki o şirin çocuk o derdinden bile haberi yoktur. Bu nedenle, asıl dert, bu derdin içinde yaşayan insanlar sorunlar çözüldüğü takdirde gerçeğı beraber yakalamış oluruz. Son yıllarda da bu işe hız verildiğine, paydaş bakanlığımız olan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının değerli bürokratları ve bakanının da bu işe net baktığına biz inanıyoruz. Ancak bazen net bakmak yetmiyor. Çıkan yasalar eyvallah, yönetmelikler hayhay, ancak bunların uygulanmasında ciddi bir yetersizlik olduğunu, pratikte biz bunları göremediğimizi söylemek isterim. Yani bu şu demektir: Bazen her şeyi Avrupa Birliğinden dem vurmaya artık ben çok doğru bulmuyorum. Artık ülkemiz dünyaya liderlik yapmak istiyor. Dünya liderlerini liderler gibi karşılıyor. Biz, artık bu saatten sonra Avrupa Birliğinin elbette hukukundan dem vurabiliriz, bu haklar vardır diyebiliriz ancak bu saatten sonra birileri gelip şunları düzeltin demekten daha çok biz düzeltmeye düzeltmişiz, uygulamıyoruz. Bu çok önemli Değerli Komisyon Başkanım. Bu nedenle, sözlerime gelmek istiyorum izin vererseniz.

BAŞKAN – Gelmediniz mi daha?

TÜRKİYE SAKATLAR KONFEDERASYONU BAŞKANI YUSUF ÇELEBİ – Hayır. Çünkü öncelikle bir çerçeve çizdik.

BAŞKAN - O zaman çok kısa lütfen Yusuf Bey.

TÜRKİYE SAKATLAR KONFEDERASYONU BAŞKANI YUSUF ÇELEBİ – Beş dakika izin verin lütfen.

Değerli Komisyon Başkanım, engellilerle ilgili ivedilikli gereken biraz engel durumu öncelikli olan durumlara geldiğiniz takdirde ben körlerin diğer engel grupların üstünde biraz daha lüks yaşayan kişiler kabul ederim çünkü körler her zaman alanlarında lokomotif olmuş, imkânlar dâhilinde şartları zorlamıştır. Bu nedenle, ortopedik engelli arkadaşlarımız olsun, diğer grupların son bunların şartları daha da ağırdır. Hastaneye giderler, kendilerine göre röntgen çekmek için odaları müsait değildir, röntgenleri müsait değildir, liftleri yeterli değildir, medikal yeterli değildir. Evlerine geldikleri takdirde Değerli Müsteşarım, Değerli Komisyon Başkanım... Bugün düşününüz ki, biz, sağlıklı bireyler caddeye çıktığımız takdirde – bunlar önemlidir, belki bireyseldir ama önemlidir- özel bir sandalyeyle hareket hâlinde hareket ediyoruz. Ülkemizin kaldırımlarının yapısının ne olduğunu benden daha çok iyi bilirsiniz. Sandalyelerimiz bir iki kez kaldırımdan inip çıktığı zaman süre içinde devletin koymuş olduğu kurala uyma şansı yoktur. Bir sandalyenin beş yıl ömrünün olacağını, süre içinde hareket eden bir engelliye dayanacağına inanmıyorum. Nasıl ki sizin ayakkabılarınız iki yıl süre içinde size yetmiyorsa bir sandalyenin ortopedik engelli bir ayakkabısı olduğunu kabul ediniz. Artı, biz evimize geldiğimiz zaman ayakkabılarımızı çıkarır terliklerimizi giyer, içeri gireriz. Ancak ortopedik engelli arkadaşım ya evinde ona özel bir oda tahsis edilecektir, çamurlu sandalyesiyle içeri girecektir ya da yerde sürünerek koltuğına gidecektir. Bu gibi konuların artık ülkemize yakışan neyse onları biraz daha ırdeleyip biraz daha devam etmesi gerektiğine inanıyorum.

Değerli Komisyon Başkanım, katkı payı çok çok önemlidir. Bugün biz ilaç kullanırken bir ilacın maliyeti 30 TL’dir, biz yüzde 10, yüzde 20 katkı payı ödeyince serzenişte bulunuruz, ya bu katkı payı ne demektir? Ancak engellilerle ilgili ortez, protez, diğer teknolojiler, sandalye benzeri konuları incelediğiniz takdirde ilaçlarda yüzde 10, yüzde 20 öderken onların katkı paylarının zaman zaman yüzde 50, yüzde 70’lere çıktığını görüyoruz. Zaten onların maliyetleri kendinin de çok yüksek olduğunu görürsünüz. Ancak katkı payının maliyetin çok üstünde olması o engellinin dilediğinde faydalanmamasını, aynı zamanda aile içerisinde dışlandığını görürsünüz.

Değerli milletvekillerim, sizleri de yakalamışken son iki dakikayı size ayırmak istiyorum. Komisyon Başkanım, belki konumuz onunla ilgili ama konu engelli konusu olunca, bu hak da bize verilince sivil toplum da konuştuklarına bir ihtimal atıfta bulunacaktır.

Son zamanlarda İŞKUR ceza paralarında ülkemizde en az 100, 200 derneğe, 300 derneğe, daha da fazla derneklere paydaşınız olan Çalışma Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı için içinde olmakla beraber bir mesleki eğitim kaynak dağıtıyoruz. Ancak son bir aydır Maliye Bakanlığı kendi başına, hakkı olmadığı hâlde, bir vergi, o kurumları açmış, onları kafada bir iktisadi işletme kurmuşçasına o dernekleri denetliyor. 2009, aman affa uğrar, süreyi aşar düşüncesiyle, paranın girdiği yerde vergi var zihniyetiyle bu derneklerimizi takip altına almışlardır. Bu derneklerimiz yarın kendi ülkelerinde, en az şu anda 600 dernek var, bunun 300'ü, bu projeleri 400'ü uyguluyor. Caddelerde böyle bir sıkıntı olduğunu caddeye düşerlerse sanıyorum biz sivil toplumu üzer diye düşünüyor, bu konuda da ısrar ediyorum. Gittim Maliye Bakanı Müsteşarıyla görüştüm. Müsteşar da inceledi. "Doğrusuna bakarsanız siz bu parayı ödememek zorundasınız." dedi. "Ancak bir hukukumuz var, paranın girdiği yerde bu takibe alınır." diyor. "Ama siz parayı cebinize koymamışsınız, kasaya da koymamışsınız; fatura karşılığı işveren iş kurulması gerekirken, ileride sivil toplumdaki hizmet veren kişiler İŞKUR'a dava açmamak adına sözleşme karşılığı siz çalıştırıyorsunuz, bordro karşılığı da bunları ödüyor. Normalde ödeme hakkınız yok." Ama şu anda derneğimizin biri mahkemeye düştü, diğeri de düşmek üzere.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Yusuf Bey, beni engellileri engelleyen kişi konumuna düşürmeyin lütfen.

TÜRKİYE SAKATLAR KONFEDERASYONU BAŞKANI YUSUF ÇELEBİ – Peki.

BAŞKAN – Yalnız, Sayın Çelebi, bana bir buçuk yıl önce bu kanundaki terminolojiyi değiştirirken -"sakat", "özürlü" yerine "engelli" ifadesini getirdiğimiz çok önemli bir kanuni düzenleme olmuştu- o zaman bir söz vermiştiniz, konfederasyonun ismini değiştirecektiniz ama hâlâ Türkiye Sakatlar Konfederasyonu.

TÜRKİYE SAKATLAR KONFEDERASYONU BAŞKANI YUSUF ÇELEBİ – Sayın Komisyon Başkanım, efendim, şöyle bir şey: Malumunuz, hukuk bilirsiniz...

BAŞKAN – Yani Sayın Kürkcü'nün şeyine katılıyorum, o tanımları kullanmayalım.

TÜRKİYE SAKATLAR KONFEDERASYONU BAŞKANI YUSUF ÇELEBİ – Hukuku bilirsiniz, bazı konular Genel Kurullarla, bazı konular da var ki vazgeçmek şartları zorlar. Tabii, bizim daha Genel Kurulumuza vakit var, bunu heyetimizle tartışacağız.

BAŞKAN – Bir buçuk yıl önce söz vermiştiniz.

TÜRKİYE SAKATLAR KONFEDERASYONU BAŞKANI YUSUF ÇELEBİ – Ama efendim, Genel Kurul yapmamız gerekiyor.

BAŞKAN – Peki.

Buyurun.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI AV. TURHAN İÇLİ – Değerli Başkan, iktidarın ve muhalefetin çok değerli temsilcileri, değerli bürokratlar, arkadaşlarım; ben birkaç noktanın altını çiziceğim. Yani bu biraz protokol toplantısı niteliğinde, onu biraz perspektiflerle zenginleştirmek arzusundayım, bir iki perspektif sunmak isterim.

Siyaset konusundaki yanlışlık düzeltildi, ona sevindim. Engelliler siyasetin tam ortasındadır, göbeğindedir; en çok siyasi kararlardan etkilenen kesimdir ama kısır çekişmelerin konusu olmaması anlamında o tespit doğrudur.

İki: Şunu da ifade edeyim Lütfen, engelli adayı olma bilinciyle hareket etmeyin, insan olma ve insan konularına duyarlı olma bilinciyle hareket edin çünkü biz sorumluluk duygusunu engelli olma korkusundan almıyoruz insan olarak. Yani engelli olma ihtimalimiz olduğu için engellilere duyarlı değiliz, kadın olma ihtimalimiz olduğu için kadın haklarına duyarlı değiliz, hayvan olma ihtimalimiz olduğu için hayvan haklarına duyarlı değiliz; biz insan olduğumuz için bütün bu haklara duyarlıyız ve duyarlı olmak zorundayız. Korkuya değil, gerçek bilince dayanan, gerçek aydınlanmaya dayanan bir bilinç yaratmak zorundayız. Lütfen artık terk edin, bu "engelli adayı" söylemini lütfen artık terk edin. Bunu geçiyorum.

Şimdi, arkadaşlar, engelli sorunlarına yaklaşımda çeşitli modeller, yaklaşımlar var. Bunlardan biri tıbbi modeldir, biliyorsunuz, sosyal model, şimdi en son insan hakları modeli geldi. Siz engelli bir hasta, bir sağlık sorunu gibi görürseniz bu tıbbi modeldir ve geçtiğimiz yüzyılda kalmış bir modeldir bu. Burada dikkat ediyorum, bir: Bu konu Sağlık Komisyonunun ana konusu olarak alınıyor, yanlış. İki: Bu sunumu -çok değerli şeyler söyledi, tenzih ederek söylüyorum- bir tıpçı değil, bir sosyal hizmet uzmanı veya bir özürlü uzmanı veya insan hakları uzmanının da yapması lazım ilaveten. Önleyici sağlık hizmetleri bakımından tıp önemli ama "engelli" dediğimiz an, engelli olduktan sonra birey onun hakları, insan hakları önemlidir. İnsan hakları perspektifine sahip olmak istiyorsak bu konunun esas itibarıyla İnsan Hakları Komisyonunun konusu olması gerekir. Bunu da geçiyorum, bu bir öneridir tabii sayın Meclise.

Değerli arkadaşlar, dünyada iki temel sosyal destek sistemi var engellilere yönelik. Bunlardan birincisi, engellilere sunulan hizmetlerin tümüyle ücretsiz ya da indirimli yapılması, ikincisi ise bütün haklarda, yükümlülüklerde eşitlik sağlanması ama engellilerin engellilikten kaynaklanan giderlerini karşılamak için bir engelli aylığı ödenmesi sistemidir. Türkiye birinci sistemi tercih etmiş ve hızla burada ilerlemektedir. Bu sistemin çok sıkıntıları var. Birincisi, kamuoyunda engellilerin asalak olduklarına, bakıma, korunmaya muhtaç bireyler olduklarına dair bir imajın yerleşmesine yol açıyor; eşitlik iddiasını, haklar bakımından, fırsatlar bakımından, olanaklar bakımından eşitlik iddiasını zayıflatıyor ve kamuoyu önünde etkisiz kılıyor. İkincisi, bu desteklenen kitlenin, her alanda ücretsiz ve indirimli tarifelerle desteklenen kitlenin bunu yapan hükümetlere ya da belediyelere bağımlı hâle gelmesine yol açıyor; bir sadaka, himaye kültürünü geliştiriyor. Üçüncüsü, engelli örgütlenmesini zayıflatıyor çünkü engelliler mücadele ve örgütlenme yoluyla haklarını elde etmek yerine gayet kolay yoldan, her şeyi ücretsiz elde ediyor konuma geliyorlar. Dördüncüsü, üretim süreçlerinden koparıyor, istihdam, iş talebini azaltıyor. Bunu uzatabilirsiniz. Esas olan, çağdaş olan ve doğru olan, engellilerin aylık engellilikten doğan giderlerinin hesaplanarak onlara aylık tazminat niteliğinde bir ödeme yapılması, bunun dışındaki tüm tarifelerde ve yükümlülüklerde engellilerin herkesle eşit olmasıdır. Bunu mutlaka değerli Meclisin gündemine alması gerekir. Bunu Bakanlık bürokratlarımızla da paylaştık, onlar da kabul ediyorlar genel olarak. Bunu mutlaka değerlendirmemiz gerekiyor.

BAŞKAN – Peki.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI AV. TURHAN İÇLİ – Son olarak, Sayın Başkanım, her şeyde eşitlik diyoruz, her şeyde temsil, karar alma süreçlerine katılma ve bir taraf olarak... İlk defa, çok teşekkür ediyorum yani bu

söylem için sizin sunuşunuzdaki, “sosyal tarafları, tarafları bir araya getirmek” sözünü kullandınız. Engelliler bir sosyal taraf olarak maalesef, genellikle görülmedikleri için temsil organlarında da -bu temsil organları belediye meclisleridir, Parlamentodur- bütün temsil organlarında da toplumda işgal ettikleri ağırlıklara uygun şekilde temsil edilmemektedirler. Şu gün Meclisimizde 5 engelli milletvekilimiz vardır, bunlardan 3’ünün engelli olup olmadığı tartışmalıdır, 2’si çok bariz bir şekilde engelli temsilcisi. Oysa nüfusun yüzde 10’u, 12’si engellilerden oluşuyor. Siyasal katılma hakkı bir sınavdır her parti açısından. Önümüzde bir seçim vardır, bu bir turnusol kâğıdıdır, buna göre ölçebilirsiniz sizin engelli haklarına karşı duyarlılığınızı ve katılımcı demokrasiye inancınızı. Ben önümüzdeki seçimlerde daha fazla temsil yeteneği olan engellinin Parlamente’ya girmesi gerektiğini, yerel seçimlerde de belediye meclislerine ve il genel meclislerine girmesi gerektiğini; partilerin laflarıyla, sözleriyle, övgüleriyle değil, bunlarla ölçülebileceğini söylüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın İçli, bizim Komisyonumuzun adı Sağlık Komisyonu değil yani Sağlık Komisyonu kısaltması ama Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu. Dolayısıyla, bizim Komisyonumuzun en temel işlevlerinden birisi bu tür konuları konuşmak, görüşmek, yasal düzenlemeleri yapmak ve bir tartışma ortamı oluşturmak. Şüphesiz, Parlamente’nin diğer komisyonlarında da yani sadece İnsan Hakları değil, Adalet Komisyonunda da, Anayasa Komisyonunda da, Plan Bütçe Komisyonunda da... Ki en fazla yasaların çıktığı komisyon da Plan Bütçe Komisyonudur. Niye? Parayla ve kadroyla ilgili konular orada görüşüldüğü için. Dolayısıyla, yani Parlamente’nin bir komisyonunun ele alması diğer komisyonların ele almasına engel değil.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI AV. TURHAN İÇLİ – Tabii ki.

EĞİTİMDE GÖRME ENGELLİLER DERNEĞİ BAŞKANI EMRE TAŞKIN – Ben söz almak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

EĞİTİMDE GÖRME ENGELLİLER DERNEĞİ BAŞKANI EMRE TAŞKIN – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim ve bürokratlarım, aynı zamanda değerli sivil toplum kuruluşu temsilcileri; 3 Aralık Dünya Engelliler Günü’nün 1992 yılında Birleşmiş Milletlerce kabul edilmesinden sonra bizim ülkemizde daha çok şenliklerle, eğlencelerle geçirilmesinin aksine, bugün tam da karar alma mekanizmalarına dâhil olma noktasında, Bakanımızın da az önce ifade ettiği gibi, “Sizi dinlemeye geldik.” şeklindeki açılış konuşması bizleri umutlandırıyor ve tam da 3 Aralık’ın arzu ettiğimiz şekilde değerlendirilmesi adına bizleri memnun ediyor.

Ben özellikle eğitim ve gençlik alanındaki engelli örgütlenmenin temsilcisi olarak görün beni isterim ve bu bağlamda söylemek istediklerimi ifade etmek isterim.

Turhan Bey’in az önceki hak temelli yaklaşım noktasında “Herkes engelli adaydır.” tezinden vazgeçilmesi tespitini desteklediğimi ifade ederek başlamak isterim ve daha önceki konuşmalarımızda da yinelenen, mevzuat bakımından başarılı ama uygulama konusunda henüz o düzeye erişemediğimizi vurgulamak istiyorum.

Şimdi, az önce ortopedik engelli kişilerin sorunları üzerinde duruldu. Ben de ortopedik engelliler ortaokulunda öğretmenlik yapıyorum aynı zamanda. Biraz da eğitim alanıyla ilgili sorunlara daha vâkıf olduğum için ben de görmeyenlerin eğitim sorunlarından biraz bahsedeyim isterim.

Görme engelliler, daha doğrusu herkes geleceğini belirlemek için birtakım sınavlara girerler ve bu sınavlarda eşit şartlarda yarışmak isterler. Bunun için engelli kişilerin sınav ortamlarının gerekli biçimde düzenlenmesi gereklidir. Fakat gerek görme engelli kişilerin okuyucu ve işaretleyicilerden kaynaklı gerekse teknolojik gelişmelerin sınav ortamlarının düzenlenmesi konusunda kullanılmamasından kaynaklı çok önemli mağduriyetler yaşanmaktadır ve biz her sınav sonrasında, her büyük sınav sonrasında bu tür şikâyetlerle maalesef karşılaşmaktayız. Ben özellikle artık engellilerin sınav olma yöntemlerinin tekrar ivedilikle gündeme alınması gerektiğini söylemek istiyorum.

İkincisi, teknolojinin eğitimde etkin kullanımı. Çok önemli bir proje gerçekleştiriliyor Millî Eğitim Bakanlığımız tarafından, FATİH Projesi. Bu projede engelli ayağının daha da kuvvetlendirilmesi üzerinde durmak istiyorum. Hele ki kaynaştırma eğitim modelinin son günlerde gündemde yer alması nedeniyle, kaynaştırma öğrencilerinin şu anda bu projeden faydalanamadıklarını özellikle ifade etmek istiyorum ve bu konudaki çalışmaların da hızlanması gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Eğitimin bir ayağı, öznesi öğrenciyse diğer öznesi de öğretmendir. Son aylarda engelli öğretmen atamasıyla ilgili mühim gelişmeler bulunmaktadır. Daha öncesinde de zaten engelli öğretmenler mesleklerini icra ediyorlardı yaklaşık belki altmış yıllık bir süreçte. Artık engelli öğretmenlerin, görme engelli öğretmenlerin yaşam ortamlarının, mesleklerini icra ederkenki ortamlarının da uygun hâle getirilmesi üzerinde durmak istiyorum ki idarecileri tarafından öğretmenlik yapısı yapamayacakları artık sorgulanmasın.

Gençlerin süreçlere katılımı üzerinde durmak lazım. Ülkemizin genç bir nüfusa sahip oluşuyla iftihar ettiği düşünülürken, engelli gençlerin bu karar alma süreçlerine katılım noktasında biraz daha desteğe ihtiyaç duyduğunu ifade etmek istiyorum çünkü karar alma süreçlerine sivil toplumun katılımı noktasında daha sınırlı hareket ediliyor. Ben sivil toplumun daha aktif olabileceği şekilde bu karar alma süreçlerinin, toplantıların düzenlenmesini isterim çünkü kuruluş olarak da, derneğin bir temsilcisi olarak da karşılaştığım bir sorun. Birtakım toplantılara yasal mevzuat çerçevesinde sadece belli üst kuruluşların temsilci olarak katılması son derece önemlidir ancak eğer ki her paydaşın bu konuda sorunlarının ifade edilmesi isteniyorsa bu konuda da düzenlemelerin yapılması gerekir diye ifade etmek istiyorum.

Son bir şey söyleyeceğim. Sayın milletvekillerim, Değerli Başkanım; şimdi, bizler hak temelli yaklaşımdan ve eşitlikten bahsediyoruz ve ben yapılan konuşmalarda ve sunuşlarda artık, engelli kişilerden söz edilirken, hani, “kardeşlerim” şeklinde değil de “vatandaşlarımız”, “yurttaşlarımız” şeklinde söz edilirse daha eşitlikçi olacağını düşünüyorum. Hani “engelli kardeşlerimiz” ifadesinden ziyade “engelle vatandaşlarımız, engelli yurttaşlarımız” gibi bakılırsa bu, ilk etapta bizlerin engelliliği bakışını da sorgulamamızı sağlıyor. Ben bu hususa da eğer dikkat edilirse daha memnun olacağımızı ifade ederek konuşmamı sonlandırıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, engelli vatandaşımız Sayın Emre Taşkın’a çok teşekkür ediyorum.

Evet, hanımlardan birine söz vermek istiyorum.

Buyurun.

ENGELLİ KADINLAR DERNEĞİ TEMSİLCİSİ ARZU ŞENYURT AKDAĞ – Efendim, merhabalar. Ben Arzu Şenyurt Akdağ. Aslında, salonda, tanıştığımız ve birlikte çalıştığımız bir sürü arkadaşım ve bürokrat tanıdıklarım var. Ama tabii, bugün burada olmak hakikaten bir ilk, yani bu anlamda kutlamak lazım emeği geçen herkesi. Çünkü genelde sivil toplum kuruluşları olarak biz gelirdik ve burada bir baskı grubu, “Şöyle yapalım, böyle yapalım.” gibi sizleri harekete geçirmeye yönelik hareketler yapardık ama bugün sizler bizi davet ettiniz ve bilgilenme süreci yaşıyoruz hep birlikte.

BAŞKAN – Baskıyı biz yapıyoruz.

ENGELLİ KADIN DERNEĞİ TEMSİLCİSİ ARZU ŞENYURT AKDAĞ – Evet.

Bu anlamda çok anlamlı ve devamını dileriz.

Ben Engelli Kadın Derneği adına ve Engelli Hakları İzleme Grubu adına buradayım ve bir süredir engelli hakları ve özellikle engelli kadınların haklarıyla ilgili çalışıyoruz dernek olarak. Yeni bir derneğiz. Burada, tabii, söz almışken, çok uzatmadan... Birtakım notlar aldım, gerek engelli kadınlarla ilgili gerekse genel anlamda engelli bireylerle ilgili.

Öncelikle Sayın İçli ve Sayın Taşkın'ın hak temelli yaklaşımlarla ilgili cümleleri çok anlamlı ve hakikaten engelli haklarının bir insan hakları meselesi olduğu gerçeği artık ülkemizde sık toplantılarda dillendirilir hâle geldi. Umulur ki bu artık herkes tarafından benimsenen bir olgu olsun.

Engelli kadınlar Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde kurulan ve aslında çok da iyi çalışmaya başlayan, şiddet önleme merkezleri ve kadın sığınma evlerine o merkezlerin erişilebilir olmaması nedeniyle ulaşmakta güçlük çekmekte. Birinci sorun bu. Yani şiddet gören bir kadın normalde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı öncelikle şiddet önleme merkezine gider, daha sonra ara istasyonlar ve kadın sığınma evi gibi bir sürecimiz var. Ancak engelli kadınlarda bu süreç işleyememekte çünkü erişilebilirlik meselesi her yerde olduğu gibi burada da karşımıza çıkıyor.

Madem Komisyonun isimlerinden bir tanesi “Sağlık Komisyonu” sağlıkla ilgili bir talepte de bulunmak lazım. Özellikle işitme engelli kadınlar ve ortopedik engelli kadınlar -ki bu erkekler için de geçerli bir durum ama engelli kadınlarda daha da can alıcı bir şekilde ortaya çıkmakta- işaret dili bilmeyen personel yüzünden, örneğin çok muayyen meseleleri kızıyla, oğluyla, eşiyle ya da bir başkasıyla doktora anlatmak durumunda kalmalarıdır.

Yine “jinekolojik muayene masası” dediğimiz -siz daha iyi bilirsiniz- veya tıbbi görüntüleme araçlarına ortopedik engelli bireylerin, fiziksel engelli bireylerin erişememesi ya da tedavilerinde aksaklıklar oluşması gibi.

Aynı şekilde, Sağlık Uygulama Tebliği diye bir tebliğimiz var bizim ve tıbbi hizmetler ve ödemeler bu tebliğe göre yapılır. Sağlık Uygulama Tebliği'nin eklerinde hangi tedaviye ya da medikal araca ne kadar ödeme yapılacağı tespit edilmiştir. Burada, engellilerle gaziler arasında bir ödeme farklılığı olduğu tespit ediyoruz. Kuşkusuz devlet belli noktalarda gazilere ilişkin tedbirler alabilir, buna kimsenin bir itirazı olamaz. Ancak bu noktada, engellilerin göz ardı edilmesi ve ödeme noktasında engelli bireylerde, özellikle tekerlekli sandalye ve fiziksel araçlarda bir ayrıma gidilmesini biz doğru bulmuyoruz.

Biraz, tabii, notlar çok dereden tepeden oluyor ama bu fırsat da bir daha zor ele geçeceği için ben burada not aldım ve bunları aktarmak istiyorum. Not alındığını da biliyorum çünkü.

Ben avukatım ve 27 Aralıkta yapılacak olan hâkimlik sınavına, avukatlıktan hâkimlik sınavına hazırlanan bir hâkim adayım aynı zamanda. Bildiğiniz gibi, haziran ayında basında sıkça “Engelli bireylerin önündeki hâkim olmaları noktasındaki engel kalkıyor. Engelli bireyler de artık hâkim olacak.” gibi bir haber yayınlanmıştı ve aslında Sayın Murtaza Yetiş'in -Adıyaman Milletvekilimiz- çok çabaladığını ve öneriler verdiğini biliyoruz. Yalnız, torba yasaya bir şekilde bu hükmün girmediğini görüyoruz. Tabii, Mecliste bulunmanın vermiş olduğu avantajı kullanarak bu 2802 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin bir an evvel değiştirilmesini talep ediyoruz.

Öte yandan, Şubat ayında Türk Ceza Kanunu'nun 122'nci maddesinde ayrımcılık suçu düzenlenmekteydi. Bu Şubat ayında yapılan bir değişiklikle Türk Ceza Kanunu madde 122, ayrımcılık suçu artık nefret saikiyle işlenirse bir suç hâline geldi. Biz ayrımcılık maddesi olduğu süreçte savcılıklara talep etmemiz durumunda dava açılmazken, ayrımcılığın bir suç olduğunu çok zor şartlarda ispatlamaya çalışırken, bir nefret amacıyla, nefret güdülerek ayrımcılığın yapıldığını ispatlamak takdir edersiniz ki daha zor hâle gelmiştir. Bir an önce bu ayrımcılık, madde 122'deki nefret saikinin kaldırılmasını diliyoruz.

Öte yandan, malum olduğu üzere Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'ne ülkemiz taraf ve onay süreçlerini tamamladı. Ancak ek protokolün imzalanmasına rağmen TBMM'den geçip onay sürecinin tamamlandığını görüyoruz. Bunun da bir an önce hayata geçmesini dileriz.

Son olarak, Engelli Kadın Derneği olarak bu yıl engelli kadınlara yönelik şiddet vakalarını izleyip raporlaştırmayı planlıyoruz. Bu anlamda da buradaki bütün sivil toplum kuruluşlarıyla ve sizlerle bu raporumuzu paylaşacağımızı diler, bu çalışmaların devamını temenni ederim.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ediyorum.

Bu, engelli haklarına ilişkin sözleşme şu anda Parlamentonun gündeminde, onu ifade edeyim.

Hemen bir başka arkadaş...

Buyurun.

SİVİL MEMURLAR SENDİKASI ENGELLİLER KOMİSYON BAŞKANI AYŞE SARI – Teşekkür ediyorum.

Ben Ayşe Sarı. Çok yeni bir sendikayız, askerî kurumlar içerisinde oluşturulan Sivil Memurlar Sendikası Engelliler Komisyon Başkanım.

Sayın Komisyon Başkanım, değerli vekiller, Sayın Müsteşarım ve Müsteşar Yardımcım; çok teşekkür ediyorum böyle bir toplantı düzenlendiği için ve çok yeni bir sivil toplum örgütü olarak burada olmaktan da son derece mutluyum.

Sayın Komisyon Başkanım, size şunu söylemek isterim: Down sendromlu torununuz olduğunu da biliyorum, yakından da takip etmiştim basından. Geçenlerde üç aylık bir Down sendromlu çocuk annesi ve babası yanıma geldi ve dediler ki: “Biz engelli raporu alamadık.” Doktorun tabiri şuymuş: “Normal bir Down sendromu işte.” Bırakın özel eğitimi, tayin olması için engelli raporu dahi vermemiş çünkü doktorun gözünde sadece “normal bir Down sendromu” olduğu için.

Ve Sayın İgi Hocam, size de bu konuda çok teşekkür ediyorum. Erken dönemde eğitimin, erken dönemde engellilerle ilgilenmenin çok önemli olduğunu bu konudaki politikaların çok önemli olduğunu, şunu da vurgulamak isterim: Sizin torununuzun, muhtemelen uygulanmakta olan modül sistemi nedeniyle 15'li yaşlarda özel eğitiminin son bulacağını da bilmenizi isterim. Çünkü 2009'dan beri uygulanmakta olan eğitimdeki modül sistemi nedeniyle çocukların teker teker özel eğitim hakları ellerinden alınmaktadır ve yönlendirildikleri yerler de hiçbir alt yapısı olmayan halk eğitimlerdir. Halk

eğitimler Avrupa standartlarına gelmeden çocukların oraya gönderilmelerine biz aileler olarak karşıyız. "Aileler olarak" diyorum, 24 yaşında, bedensel engelli, osteogenesis imperfektalı bir kızım var, o nedenle kendimi ailelerden sayıyorum.

Engelliliğin sebeplerinin ortadan kaldırılmasını söylerken öncelikli olarak alacağımız tedbirler arasında doğumlarda ve doğum öncesi olan engelliliğin önlenmesini amaç edinmeliyiz ve birincil önceliğimiz de özellikle genetik hastalıklarla taşınan engelli hastalıklarını özellikle burada vurgulamak isterim. Akraba evliliklerinin artık önüne geçilmesi ve çok önemseyeceğim bir çalışmam var. Genetik hastalık taşıyıcısı olan ailelerde genetik ayırtırma yöntemiyle tüp bebek tedavisinin ödeneğinin Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından tamamının karşılanmasını biz talep etmekteyiz aileler olarak. Ben şansımı kaçırdım yaş itibarıyla ama geride kalan aileler için bu çok önemli. İkinci bebek şanslarında tekrar engelli bir çocuğa sahip olduklarını da çok sık görüyoruz. Bu ailelerin tek umudu ve onlara söz vermiştim bunu burada dile getireceğime.

Burada sıralamak istersem erişilebilirlik yasalarının artık daha fazla ertelenmeden uygulamaya geçirilmesini, yerel yönetimlerin, kamu kurum ve kuruluşlarının bu konuda ne gerekiyorsa yapmalarının talep edilmesini bekliyorum; cezai müeyyideler olsun, ne gerekiyorsa. Keçiören Belediyesinin sınırları içerisinde bir yıl kadar önce osteogenesis imperfektalı Nevzat, çöp arabasının arkasında kalarak vefat etti ve geçenlerde mahkemesi sonuçlandı. Hiç kimsesi yoktu, annesi, babası yoktu ve ablası tarafından açılan davada 8'te 5 suçlu bulundu. Tazminat ödeyecek aile olarak. Erişilebilirlik önlemleri alınmadığı için yolun ortasından gitmek zorunda çünkü kaldırımlara çıkmak mümkün değil, çıkarsanız da inmek mümkün değil. Bu çocuk suçlu mudur, burada herkese de sormak istiyorum bu arada.

Engelli çocukların, özellikle zihinsel engelli çocukların 18 yaşını doldurduklarında eğer ağır engelli değillerse, eğer oranları düşüğe Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından anne babalarının üzerinden düşürülüyorlar bu çocuklar, birey olarak kabul ediliyorlar, çalışabilir görülüyorlar. 18 yaşını doldurduğunda vasi kararı alınan bu gençler, kocaman adam görünümünde olan bu gençler eğer istihdam haklarını da kullanamıyorlarsa neden anne babalarının ve evde çalışmakta olan ağabeyinin ve yengesinin gelirin bakılarak bir gelir ölçümüne tabi tutuluyorlar ve GSS primi ödemek zorunda bırakılıyorlar, bunu sormak isterim açıkçası. Ve biz aileler olarak "Bu çocuklara, en kötüsü, öldüğümüzde hiç değilse maaşımız kalacak." diyoruz ama bu çocuklar bundan da mahrum edilmekteler ve yetim aile haklarını kaybetmiş durumdalar. Şu an benim okuluma olmak üzere ve Türkiye'nin her yerinde bana gelen mesajlardan da görüyorum, özellikle 45 yaşında, bu zamana kadar babasının BAĞ-KUR maaşını alan yetişkin bir zihinsel engellinin, yüzde 70 zihinsel engellinin sırf ağır engelli değil diye BAĞ-KUR maaşının kesilmesi ve 78 yaşındaki yaşlı, okuma-yazma bilmeyen annesinin eşinden aldığı ölüm yardımı nedeniyle de onun üzerinden GSS primi ödettiriliyor.

BAŞKAN – Evet, sözlerinizi toparlarsanız Sayın Sarı...

SİVİL MEMURLAR SENDİKASI ENGELLİLER KOMİSYON BAŞKANI AYŞE SARI – Bu çok önemli diye vurguluyorum. Ek ihtiyari protokolü hatırlatmak istiyorum tekrar, "Mecliste." dediniz.

Çok teşekkür ediyorum ama şunu lütfen bir cümleyle: Zihinsel engelli olan –bunu her yerde dile getiriyorum- TSK'da istihdam edilen, yüzde 50 zihinsel engelli bir memur adaylık süresince henüz sekizinci ayını doldurduğunda sırf normal sorulara tabi tutulduğu için 20 puan alıyor ve kapının önüne konuluyor. Öyle politikalar olmalı ki bu çocuklar istihdam edildiğinde onları koruyacak yönetmelikler... Çünkü şunu da vurgulamak istiyorum, engelli hakları kurumlar tarafından bilinmediğinden dolayı bu çocuk şu an kapı dışarı edildi. Mahkeme süreci devam ediyor, dilerim başaracak, örnek olacak.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Evet, işitme engelli kardeşimiz...

ANAKENT İŞİTME ENGELLİLER DERNEĞİ ÜYESİ HALİL KOYUNCU – Herkese merhaba. Öncelikle beni davet ettiğiniz için teşekkür ediyorum.

Buraya geldiğim için çok mutluyum. Herkese iyi çalışmalar diliyorum.

Dile getirmek istediğim birkaç madde var, kısaca onları anlatmak istiyorum müsaadenizle.

Öncelikle istihdam anlamında EKPSS isimli bir sınav geliştirildi ve bundaki işitme engellilerle ilgili sorunu dile getirmek istiyorum. İşitme engelli arkadaşlarımdan, hani baraj olarak düşünürsek 50 puanı geçen arkadaşlarımız var fakat şunun bilinmesi gerekiyor ki biz işitme engelliler sizler gibi Türkçeyi çok iyi algılayamıyoruz, kelime kapasitemiz çok geniş değil. Ne kadar basite indirgediğinizizi düşünürseniz düşünün, biz verdiğiniz cümleleri doğal olarak algılayamıyoruz. Aldığımız puanlar alabileceğimiz en yüksek puanlar zaten. Bu puanlar üzerinden işe yerleştirilmeye çalışılınca ve tercih yapmaya kalkınca diğer arkadaşlarımızla beraber, doğal olarak en az işe yerleştirilmiş grup olarak tarihe geçiyoruz.

Diğer bir konu: Tercümanlık konusunu dile getirmek istiyorum, işaret dili tercümanlığı konusunu. İşaret dili tercümanlığının artık hani bir meslek olarak kabul edilip devletin her alanında bunun kapısının açılıp... Özellikle sağlık alanında hastanelerde tercümanların istihdam edilerek bizlerin -Hanımefendinin de söylediği gibi- en mahrem konularımızı bile çocuğumuzla ya da kardeşimizle paylaşmak durumunda bırakılmamamızı, ancak bu konularda uzmanlaşmış kişilerin istihdam edilmesini istiyoruz.

Bu tercümanlıkta okulların da bu anlamda bize destek vereceğine inanıyoruz çünkü bizler işitme engelliler okullarına gittiğimizde işaret dili bilmeyen öğretmenlerle karşı karşıya kalıyoruz ve doğal olarak meslek liselerine yönlendirilmek, meslek okullarına yönlendirilmek durumunda kalıyoruz. Fakat bizim hepimizin bir meslek okulundan mezun olmak gibi durumu söz konusu değil. Bizler de doktor olabiliriz, bizler de avukat olabiliriz, bizler de farklı farklı mesleklerde olabiliriz fakat yeter ki dersler bizim anlayabileceğimiz şekilde, bize anlatabilecek uzman kişiler tarafından bize yönlendirme yapılabilirsin. Bu anlamda desteğinizi rica ediyorum.

Cihazlarla ilgili yaşadığımız konuyu dile getirmek istiyorum. Bu da aslında toplantı içerisinde dile getirilen konulardan biriydi. İşitme engelliler olarak zaten çalıştığımız sahalar çok belli ve aldığımız maaşlar da çok belli ki bütün işitme engellilerin çalıştığını da söyleyemeyiz. Ancak bizim daimi bir masrafımız var, cihazımız var, implantımız var; bunlar için daimi bir ücret ödemek durumundayız ve bu da bizden tabii ki talep ediliyor, ödemek durumunda kalıyoruz. Bu noktada da bize destek verilirse eğer çok daha rahat hayata devam edeceğimizi, katılacağımızı düşünüyorum.

Bana zaman ayırdığınız için teşekkür ediyorum, başarılı bir toplantı diliyorum.

BAŞKAN – Evet, biz de hepimiz çok teşekkür ediyorum.

Evet, buyurun Emel Hanım.

TÜRKİYE SAKATLAR KONFEDERASYONU İSTİHDAM VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER SEKRETERİ EMEL KAPANOĞLU – Sayın Başkanım, başta siz olmak üzere sayın müsteşarlarımı ve tüm sevgili büyüklerimi saygıyla selamlıyorum. Türkiye Sakatlar Konfederasyonu İstihdam ve Uluslararası İlişkiler Sekreteri, aynı zamanda Ortopedik Özürlüler Federasyonu Teşkilattan Sorumlu Başkan Yardımcısıyım.

Başta, bu sorunları yaşayan bireyler olarak bizler bugün burada olmaktan çok mutluyuz. Neden çok mutluyuz? Sayın Bakanımın o kadar güzel konuşmaları oldu ki ve onlara teşekkür etmemek mümkün değil. Sakın ola ki burada farklı algılanmasın çünkü biz son dönemlerde gördüğümüz ilgiyi geçmişte görememiştik, bunları yaşayan bireyleriz. Bürokratlarımızın direkt cep telefonlarından çok rahat ulaşabiliyoruz. STK temsilcileri olarak bunları yapabilmek bizim için son derece önemli. Niçin önemli? Onlarla sohbet niteliğinden ziyade sorunlarımızın çözüm odaklı olması ve kısa sürede sonuçlanması. Fakat biraz evvel gerek Turan Bey gerek Yusuf Bey'in söylediği çok önemli hususlar vardı. Biz alttaki çalışan personelle ilgili ciddi yetersizlikler görebiliyoruz ve uygulamalarda bu noktada sıkıntı yaşıyoruz. Tabii yalnızca alt personel değil, hekimlerimiz de dâhil buna. Bizim asıl sağlık problemlerimizin bizleri anlamamasından... Çünkü hekimlerin karşısına gittiğimiz zaman bize "Neyiniz var?"... Ben neyim olduğumu bilsem zaten hekime gitmem. Böyle bir lüksüm olmaz, orada zaman kaybına gerek duymam.

Bir ortopedik engelli olarak benim ve benim birçok arkadaşımın kan dolaşım problemi var ve bizim spor yapma olanağımız yok, hiçbir şekilde yok. Biz fizik tedavi talep ettiğimizde bize yılda otuz günü hak görüyorlar ama benim haftanın en az üç günü o tedaviyi almam gerekiyor. Bana diyorlar ki: "Evde yapacaksın." Hangi koşulda yapacağım, kiminle yapacağım? Böyle bir şey söz konusu dahi değil. Ve biz fizik tedavi imkânlarımızın bu noktada artırılmasını istiyoruz ve yine benim için gerçekten...

Komisyon Başkanımızın zaten girerken gözündeki ışığı fark etmemek mümkün değildi, bunu burada itiraf etmek istiyorum. Çünkü hakikaten içinde acıyan bir nokta varsa o bakış da çok farklı oluyor.

Yine engelli ve ortopedik engellilerle ilgili hiçbir diyetisyenin diyet programı yok. Siz okula gönderdiğinizde tam günlük olan eğitimlerde çocukların ellerinde -ben şimdi ayrıca Erişilebilirlik Komisyonu üyesiyim- okulun kapısında sandviç ekmeklerle ve yemek yiyebilecek alanları olmadığını gördüğümde içimin ne kadar acıdığını bir bilseniz. Çünkü o insanların o kuru ekmekle günün bütün bir zaman süreci içerisinde yaşamlarını sürdürürebilme şansları yok. Ciddi anlamda gıdaların alınması lazım. Çalışan bireydim aynı zamanda. Henüz yeni emekli oldum. Ve siz kurumların çıkardığı yemekleri yediğiniz zaman tam bir işkence yaşıyorsunuz. Çünkü onlar size uygun değil. Dışarıdan almak istediğinizde devletin size verdiği yemek katkı payını siz alamıyorsunuz, ekstra cebinizden harcıyorsunuz. O konuda herhangi bir sıkıntı yok ama onları da dâhil bulamıyorsunuz dışarıda da. Bu noktada diyetisyenlerin gerçekten tüm kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte, alilerle hem zihin hem ortopedik... Bu noktada geliştirmeleri gerekiyor kendilerini.

Ayrıca yine şunu söylemek istiyorum: Her ailenin nasıl aile hekimi varsa, artık birer sosyoloğu da olması gerekiyor. Çünkü aile hiçbir şekilde danışabilecek mekân bulamıyor. Evet, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kurumları var ama maalesef ki kurumlarındaki, başta idareciler de dâhil, konuya müdahil olan insan niteliğinde değiller. Sizleri demiyorum, sizleri çok ayrı seviyoruz, onlar çok farklı şeyler ama illerdeki yetersizlikten bahsediyorum. Maalesef ki bunlar çok fazla, bu noktada da özel taleplerimiz var.

Arzu Hanım'ın söylediği şiddet olayı: Bakın, şiddet maalesef ki şiddet görenler üzerinden değerlendiriliyor. Şiddeti yapanlar üzerinden değerlendirilip tedavileri söz konusu olmuş olsa bu çok daha güzel bir sürece ulaştıracak bizleri.

Yine, evde bakım ücretlerinin yanı sıra, bakım merkezlerinin bir an önce çoğaltılması gerekiyor çünkü Sayın Başbakanımızın, şimdiki Cumhurbaşkanımızın sürekli üç çocuk üzerindeki eyleminin ben çok haklı olduğunu düşünüyorum. Neden dolayı? Çünkü çok yaşlı bir nesle gidiyoruz ve bizim, özellikle engelli çocukların ailelerini ileriki safhaları maalesef ki çok daha büyük sıkıntı getiriyor. Bu noktada, bakım merkezleri yine çoğaltılarak ailelerin maneviyatının ve gelecekteki kaygılarının azaltılmasını diliyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca biz engelli değiliz, engellenenleriz.

Teşekkürler, saygılar...

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Kapanoğlu.

Buyurun.

TÜRKİYE SAKATLAR KONFEDERASYONU BAŞKAN VEKİLİ AYHAN BAHÇELİ – Evet, teşekkür ediyorum.

Ayhan Bahçeli, Türkiye Sakatlar Konfederasyonu Başkan Vekiliyim.

Değerli Başkan, çok kıymetli milletvekillerim ve değerli hazırım; şimdi, engellilik felsefesi ve engellilik genel kültürüyle ilgili burada çok daha fazla söz etmek istemiyorum. Zira zaman da az kaldı.

Ancak şöyle bir durum söz konusu, başlıklar altında: İştme engellilerin kullandığı kulaklık cihazları, ortopedik engellilerin kullandığı özellikle ortezler... Protezler demiyorum çünkü protezlerle ilgili sorun çözülmüş vaziyette, ortezlerden bahsediyorum. Bu toplantıya katılacağımızı duyan arkadaşlarımızın özel temennileri de bunlar, en azından bu düzenlenmesiyle ilgili kısımda. Sebep şudur ki ben de ortopedik engeliyim ve cihaz, ortez kullanıyorum. Eğer onu kullanmazsam ben yürüyemiyorum doğal olarak ve bu vücudumuzun bir bütünü ve parçası, olmazsa olmazın bir tanesi yani. O yüzden gerek katkı payından gerekse ödenecek olan, hani kullanılabilecek nitelikteki bir ortezin ödenmesiyle ilgili Sağlık Uygulama Tebliği'ndeki rakamların düzenlenmesini ivedilikle yine dile getirmek istemek zorundayım burada çünkü bu önemli bir konu, altı çizilmesi gereken bir konu.

Hatta konuşmamın sonunda söyleyeceğim şeyi belki burada söyleyebilirim. 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nde bu ve benzeri toplantılardan hep böyle olumlu bir sonuç çıkar. Belki bugün size kısmet oldu. Uygulayıcı nokta belki burası değil ama Komisyonun teklifiyle belki Sağlık Bakanlığından hızlı bir girişimle yarın bunun deklarasyonu yapılabilir, artık düzenlendi denilebilir. Bu müjdeyi verebilirsiniz bugünün hatırına diye, böyle bir önerim de var size ayrıca. Buna benzer çünkü müjdeli haberler gerek Hükümetimizce gerekse Başbakanca açılmış dönemlerde. Bu dönemde de gerek muhalefet gerek iktidar partisinin tüm Komisyon üyeleri burada hemfikirse bu konuda, böyle bir açıklama yapılabilir.

Bunun dışında, evde bakım ücretleriyle ilgili söylenildi diye tekrar bir şeyi hatırlatmak istiyorum: Şöyle ki, mesela görme engellilere evde bakım ücreti veriliyor. Şimdi, görme engelliler alınmasınlar hemen, anlatmak istediğim şu: "Görme

engellilerin bağımsız eğitimi" diye bir eğitimleri var. Çok daha iyi biliyorlar kendileri ve birçok kişi de biliyor. Bağımsız eğitim merkezleri artırıldığı zaman... Evde bakım ücreti şundan dolayı veriliyor: Kendisine bakacak durumda olmayan kişilere aileden birisi ya da dışarıdan birisi ona baktığı için ücret ödeniyor. Buna ödenen paralar,dün grup toplantısında Gürsoy Bey'le beraberdik, 500 bine yaklaşmış diye bir bilgi verdi bize. 500 bin kişiye evde bakım ücreti veriliyormuş. Bu çok ciddi bir rakam. Buraya harcanan rakamların bir kısmı bağımsız yaşam merkezlerine aktarıldığı zaman, bu merkezler çoğaltıldığı zaman ve engelli bireylerin bağımsız yaşamlarının ön plana konulduğundaki ve kendi hayatın kendi idame ettirebileceği düzeye getirildiği zaman hem ekonomik anlamda hem de geleceğe dair... Çünkü ona bakacak sürekli bir anne baba olmayabilir, ona bakacak sürekli bir bakıcı olmayabilir. Tamam, sosyal devlet içerisinde mutlaka bir kurumsal bakım söz konusu ama kendi başına hayatını idame ettirmesinin daha önemli olduğunu düşündüğüm için görme engelliler üzerinden örnek verdim. Bir başka engel grubunda da buna benzer durumlar söz konusu. O yüzden evde bakımla ilgili düzenlemelerin tekrar gözden geçirilmesi ve bu konuyla ilgili de mutlaka üniversiteler ve STK'lardan destek almanızı da özel istirham edeceğim.

Son olarak da 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nde hakikaten buraya davet ettiğiniz için, daha doğrusu bu hatadan dönüldüğü için ve bu Komisyona dâhil olduğumuz için teşekkür ediyorum ben tekrar.

BAŞKAN – Estağfurullah.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bir konuda küçük bir uyarıda bulunmak isterim. Bir defa hepinizin aşağı yukarı bir STK'nız, bir büronuz, sekreteryanız var. Mutlaka elinizde hazırlanmış veya hazırlanacak bilgi notları da vardır. Bence en spesifik olan şeyleri burada söyleyip... Daha sonra çünkü milletvekillerimizi konuşturacağım ve yemeğe gideceğiz. Dolayısıyla, zamanı etkin kullanmamız gerekiyor. Bu açıdan şunu söylemek isterim: Bana ulaştıracağınız şeylerin bizim hoşumuza gitmesi veya gitmemesi söz konusu değil. Yani onun ayrımını yapmadan bizim onu kendi işimiz gibi takip edeceğimizden hiçbir tereddüdünüz olmasın. O yüzden Sağlık Komisyonumuza bu bilgileri ulaştırmaktan lütfen çekinmeyin. Birincisi bu.

İkincisi: Bir büyük eksiğimizi şimdi Sayın Bahçeli konuşurken fark ettim ki, bizim Parlamentodaki engelli milletvekillerimizi bu toplantıya davet etme noktasında çok büyük bir eksiğimiz olmuş yani bu eksiği önce ben kendi üzerime alıyorum. Keşke o arkadaşlarımızı da buraya davet edebilseydik, davet etmeliydik, bunu çok büyük bir eksiklik olarak da görüyorum yani inşallah bir sonraki toplantıda bu eksiğimizi gideririz. Belki onların en fazla konuşması, en fazla problemleri ifade etmesi, dile getirmesi çok önemli olurdu ama bu eksiğimizi de şimdi arkadaşlarla konuşurken fark ettim ki maalesef onu atlamışız, onlardan özür diliyorum.

En başta, mümkün olduğunca kısa ve öz konuşabilirsek...

Buyurun.

TÜRKİYE KÖRLER FEDERASYONU BAŞKANI AHMET CANTÜRK – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, değerli sivil toplum örgütü temsilcileri ve Bakanlık yetkilileri; aslında bilinir mi bilmiyorum ama camiada genel olarak kulaktan kulağa yayılan bir şey olmalı, ben konuşmaya başlayacağım zaman nerede söz alacaksam, önce bir kısa konuşmam konusunda uyarı alırım. Şimdi, bu uyarıya elbette azami ölçüde itina göstermeye çalışacağım, söz alma noktasında da mümkün mertebe geç kalmaya gayret ettim ki sözün önemli kısımlarını başkaları söylerse benim tekrar etmem ya da söylemem gerekmez düşüncesiyle.

Şimdi, şunları ifade etmem lazım: Değerli arkadaşlar, iki şeyin anlayış bakımından sorgulanması evresine geldiğimizi düşünüyorum. Bunlardan birisi, bugüne kadar tek şemsiye altında ve bir torbaya doldurulmuşçasına ele aldığımız engellilik meselesiyle ilgili olarak aslında haklarında farklı uygulamalar yapılması gereken iki ayrı kesimin ortaya çıktığıdır. Bunların bir kısmını, himaye edilmesi gereken ve kendisine özel düzenlemeler yapılması gereken kesim oluşturuyor, diğeri ise eşitlik talep eden ve eşitlikçi bir anlayışla fırsat eşitliğinin sağladığı imkânları kullanarak topluma katılmaya çalışan kesim. Bu iki taraf aslında aynı hakları kullanmak iddiasıyla yola çıkmış olsalar da günün gerçekleri ve pratiğinde farklı uygulamalara muhatap olmak zorundalar ve âdeta birisi için öngörülen uygulama diğeri için de zorunlu hâle geldiğinden de haklarında özel düzenlemelerin yapılması birlikte düşünüldüğünde zor bir pozisyon aldı. Bu bakımdan, eşitlik talep eden ve topluma, kendisine özgü düzenlemeler yapıldığında eşit vatandaşlar gibi katılabilecek olan engellilerle himaye yasası veya bunu çağrıştıracak türden bir düzenlemeyle haklarında özel korumalı iş yerleri ve benzeri uygulamalar yapılması gereken engelli grubunun kendi özel koşullarına göre ayrı ayrı ele alınmalarının yararlı olacağı düşüncesindeyim, bu tartışmaya başlayıp geliştirmemiz lazım.

İkinci bir husus: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kamu içerisinde bugüne kadar aslında çok önemli bir rolü üstlenmiş oldu ve engellilerin bir çeşit devlet içerisindeki sözcülüğü rolünü yerine getirmeye gayret etti. Ancak bizim son dönemki Parlamento ve hükümet yapılarında sıkça alışılagelmiş olan bir sorunu burada yaşamaya başladık. Daha önceki yasama dönemlerinde hangi bakana gitssek ya da hangi idare mercisine başvuruda bulunsak "Sizin sorunlarınızla Lokman Bey ilgileniyor. Siz ona gittiniz mi?" diye yönlendirilirdik. Şimdi, bu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, işte, evet, bir kişiden kuruma evrilmiş olması önemli bir gelişme sayılabilir ama her alanda bu Bakanlığın bizim ihtiyaçlarımıza -biraz sonra vereceğim örneklerden dolayı- cevap imkânı yok, bunu algılamamız, tartmamız lazım.

Şimdi, altını çizmem gereken birkaç husus var. Bir: Biraz önce söylediğim anlayışla da sorgulanarak doğru bir biçimde hakların tesis edileceği bir ayrımcılık yasasına Türkiye'de ihtiyaç var. Bu konudaki çalışmalar bir ara hızla başladı, sonra kayboldu. Bu çalışmanın yapılması konusunda siyasilerin özel bir inisiyatif almaları ve çaba göstermeleri gerekiyor.

İkincisi: Bu sağlık kurulu raporlarıyla ilgili standardizasyon bir türlü gerçekleştirilemedi. Buralarda ciddi biçimde hak yoksunluklarına neden olan uygulamalarla karşılaşılıyor ve büyük ölçüde tıbbi bir anlayışla dizayn edilen bu belge ve dayanağı olan yönetmelik, aslında sosyal ve hukuki çerçeveye oturtularak geliştirilmek zorunda, aksi takdirde bütün hakları tesis eden veya ortadan kaldıran bu belge bizim için sorun olmaya devam edecek.

Üçüncüsü: Değerli arkadaşlar, gelecekte arzu etseniz bile sınırlı sayıda, parmakla gösterilebilecek kadar az, nitelikli görme engelli bulabilecek hâle geleceksiniz, zira bu dönemde devam ettirilmekte olan eğitim uygulamaları görme engellilerin nitelik kazanmasını ve yüksek öğretime devam etmelerini oldukça zor hâle getirdi. Zira bir yandan kaynaştırılmış eğitimin altyapısının oluşturulamamış olması, diğer taraftan böyle bir hedefin öne çıkartılmasıyla özel eğitim okullarına gereken önemin verilmez hâle gelmesi, orta öğrenim döneminde, lise çağında görme engellilerin rekabet edebilir olma koşullarını ortadan kaldırmış durumda ve öğrencilerin önemli bir kısmı sayısal derslerden gereği kadar eğitim almadan

buralara gelmektedirler ve Anadolu liselerine –ki buralara sınavla girilebiliyor- girebilen öğrencilerin sayısı parmakla gösterilebilecek kadar azaldı. Diğer yandan, hâlâ ülkemizde görme engellilerin devam edebileceği meslek liseleri yok ve bu liselerin yokluğu nedeniyle de Anadolu lisesine girememiş olmak bir başka biçimiyle telafi edilebilir durumda değil. Bunların bir çeşit panzehri olur, buralardaki sorunları aşarız düşüncesiyle geliştirilmiş olan çok programlı liseler de yine hiçbir biçimde görme engellilerin ihtiyaçlarına cevap vermiyor ve oralarda kaybolan görme engellilerin geleceğe ilişkin eğitim planları artık yok olmaya başladı. Dolayısıyla, hiç tartışmasız düne kadar öğretmen, hukukçu, sosyolog olarak gördüğünüz görme engellilerin artık o bölümlere dahi giremeyecekleri şartların birkaç yıl içerisinde tam olarak gerçekleşmiş olacağını görüyoruz, buna idarenin de yasamanın da ivedilikle el atması gerekiyor.

BAŞKAN – Peki, Sayın Cantürk.

TÜRKİYE KÖRLER FEDERASYONU BAŞKANI AHMET CANTÜRK – Üç tane kaldı, kısa kısa, bu kadar uzatmayacağım, farkındayım.

Sayın Başkanım, yasalarda var olmasına rağmen Adalet Bakanlığının ve Noterler Birliğinin hâlâ görme engellilerin imzalarının tanık beyanı olmadıkça geçerli saymama konusundaki tavırları devam ediyor. Bu sorun ya Hükümetin anlayış değiştirmesiyle geliştirilmek durumunda ya buralarda duyulan kaygı neyse bunun Parlamento tarafından giderilmesiyle çözümlenmesi gerekiyor. Çünkü zaten oldukça dezavantajlı bir pozisyonumuz var, bu pozisyonumuz kendi imzamızın bile geçerlilik kazanamamasıyla başka bir boyuta taşınıyor.

Biraz önce Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla ilgili tespiti yaparken dile getirdiğim kaygıların nedenlerinden biriydi, Maliye Bakanlığıyla biz büyük ölçüde artık muhatap olamaz hâle geldik, oysa özellikle sivil toplum kuruluşları olarak ciddi anlamda yaşayabilme mücadelesi veriyoruz ve bu mücadeleyi verebilmek adına Batı standartlarında payımıza düşen gayrisafi millî hasıladaki payımızı alamıyoruz. Bunun, vergi muafiyetleri ve geliştirilecek özel teşviklerle bir biçimiyle mutlaka çözümlenmesi gerekiyor. Bir vergi kontrol mekanizması olan KDV'den biz engelli sivil toplum kuruluşları olarak tam olarak sorumluyuz, ÖTV'den, stopajdan tam olarak sorumluyuz. Daha ilginç ve çarpıcı bir örnek: İş yerlerinde istihdam edilen engelliler için işverenlere sağlanmış olan sosyal güvenlik primi muafiyeti bizim asgari ücretle istihdam ettiğimiz insanlar için bizim STK'larımıza sağlanmıyor. Bu koşullarda da biz sürekli olarak projelere yönlendiriliyoruz ve projelerin kendi kaynaklarının nerelere kullanılacağı zaten projenin yazımı ve sözleşmenin imzalanması aşamasında ortada, bunun dışında yaşayabilme kaynağına erişemiyoruz.

Söyleyeceklerimin birkaçı kalmış oldu ama teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Son 2 arkadaşta daha söz verip ondan sonra milletvekillerimize de kısa kısa söz vereceğim.

Buyurun.

SAMSUN ENGELLİLER FEDERASYONU BAŞKANI MEHMET AKBULUT – Biz STK olarak bütün engelli gruplarıyla birlikte engelli olmayanları kaynaştırma amacı içerisinde faaliyetlerimize devam ediyoruz. Çok yeni bir STK'yız ama federasyon olarak geçmişimizde dernekçilik bulunmaktadır.

Ben burada sebep-sonuç ve mevzuat uygulama alanında bir örnek vermek istiyorum, özellikle işitme engelliler alanında. İşitme engellilerin iletişim araçlarından bir tanesi bildiğimiz gibi işaret dili. Biraz tarihçeye gireceğim ama kısa ve özet olarak geçmeye çalışacağım.

BAŞKAN – Mümkün olduğunca kısa...

SAMSUN ENGELLİLER FEDERASYONU BAŞKANI MEHMET AKBULUT – Ama bu problemin çözümü için de bu tarihçeyi vermem gerekiyor çünkü Hazreti Zekeriya Peygamber'in döneminde işaret diliyle toplumla iletişim kurduğunu biliyoruz, daha sonra Osmanlı tarihine baktığımızda özellikle İbn-i Batuta'dan bu yana eserlerde işaret diliyle Osmanlı'da padişahların ve yerel yönetimlerdeki insanların yani işitme engellilerin esnaf olduğunu biliyoruz yani toplumun her kademesinde var olduklarını biliyoruz. Tabii, Avrupa bizi örnek alarak hayretle bunları anı defterlerine, ziyaret şeylerine yazmışlar ve Fransız İhtilali'nden sonra Avrupa'da da işitme engellilerle ilgili okullar yaygınlaşmaya başlamış.

Tabii, işitme engellilerin iletişim araçlarından bir tanesi sözel yöntem, bir diğeri işaret dili, bunun yanında başka iletişim araçları var ama bu ikisi üzerinden gidelim. 1880 yılına geldiğinde artık Avrupa'da okullaşma yaygınlaşmış, birçok okul açılmış, bunların bir kısmı sözel yöntemle eğitim veriyor, bir kısmı da işaret diliyle eğitim veriyor ve Milano Konferansı yapılıyor. Milano Konferansında –enteresan- 160 katılımcı sözel yöntemle eğitim veren kurumlar, 4 katılımcı da işaret diliyle eğitim veren kurumlardan katılıyor ve birçok kararın yanı sıra iki karar önemli. Bir tanesi: "İşitme engellilerin iletişiminde sözel yöntem önemlidir." Oylanıyor, kabul ediliyor. Bir diğeri de "Sözel yöntemin yaygınlaşması için işaret dili yasaklanmalıdır." ve o tarihten itibaren 4 devlet hariç, Avrupa'da işaret dili yasaklanıyor. Amerika, Danimarka, Fransa ve İngiltere'de işaret diliyle eğitimler devam ediyor. Bugün Amerika'da rektörüne varıncaya kadar personelleri işitme engelli olan üniversiteler bulunmaktadır.

Tarihsel sürecimize baktığımızda özellikle 1950'li ve 90'lı yıllar arasında Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığı şeyiyle birlikte yasaklanmıştı ve 95 yılında yasak kalktıktan sonra Yetişkinlerde İşaret Dili Sözlüğü diye bir rehber çıkartılmıştı. Tabii, daha sonraki süreçte -özellikle bu anlamda çalışma yapan, ondan sonra bu çalışmaya katkı veren arkadaşlara, kurumlara teşekkür ediyoruz- 2012 yılında Türk İşaret Dili Sözlüğü yayımlanmıştır ve bu yayımlanmadan önce de 2006 yılında yönetmelikler, mevzuatlar gereği burada Türk İşaret Dili Bilim ve Onay Kurulu kurulmuş ve bu kurumda çeşitli çalışmalar olmuştur.

BAŞKAN – Sayın Akbulut, asıl mesajınızı lütfen verir misiniz?

SAMSUN ENGELLİLER FEDERASYONU BAŞKANI MEHMET AKBULUT – Asıl mesaja geliyorum. Bugün işitme engellilerin –işte, az önce Halil Bey'in bahsettiği gibi- EKPSS'de niye taban puanda kaldıkları, niye istihdamda sorun yaşadıkları aslında bunun altında yatıyor. Bizlerin şu anda Kıbrıs'ı da sayarsak 4 üniversitemiz var. YÖK en son 2015 yılında uygulanması kararı aldı ama ondan önce yoktu, bu üniversitelerdeki işitme engelliler sınıf öğretmenliği alanında eğitim alan arkadaşlarımızın hiçbirine biz işaret dili eğitimi vermemişiz ve bunu vermemekle birlikte işaret diliyle iletişim kurduklarında onlara dönem uzatma cezası vermişiz. Okullarımızda işitme engellilere biz ses temelli eğitim veriyoruz, yüzde 100 işitme engelli olan bir birey bu anlamda lise mezunu oluyor, okuryazar olmadan lise mezunu oluyor. Geline süreçte Türk İşaret Dili Sözlüğü, yönetmelikler çerçevesinde yapılmıştı ve bunu takdirle karşılıyoruz ve bunu yapan kurumlara buna sahip çıkmalarını öneriyoruz. Çünkü 2012 yılından sonraki süreçte de bu mevzuat gereği yapılan çalışmayı tam manasıyla

sözlük uygulaması alanında yeterli seviyede görmüyoruz. Daha sonra, Türk Dil Kurumunun yine... Sözlükler burada, birer örnek de getirdim, 2012 yılının son aylarında çıktı, daha sonra Diyanet çalışma yaptı, aynı kuruldan onay sordu, bu çıktı, birleşme notlarında 190 kelime olmasına rağmen bunun yüzde 50'si maalesef farklı işaretlerle şey yapılıyor. Şu anda, gelindiğinde, işaret dili tercümanı alacak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. Bu anlamda, sözlük çıktıktan sonra sınav yapıyor, sınavın içeriğinde mevzuat gereğince yayınlanan bu sözlüğe uyulmadığı tespit ediliyor ve şu anda başvurusu devam eden sözleşmeli işaret dili personel alımı var. Burada da bakın, şu anda halk eğitim merkezleri aracılığıyla bu eğitimler yaygınlaştı. En az ön lisans mezunu olan arkadaşlarımıza 320 saatlik bir eğitimle birlikte bu belgeler veriliyor. Şu anda personel alımı sınavında bu arkadaşlarımıza sınava girme hakkı bile verilmiyor. Uygulamalar, mevzuat birbiriyle çelişir durumda. Bizler, özellikle -yani kısaca mesajı vermek istersek- 25 Kasım ve 12 Aralık tarihleri arasında sınav başvuruları devam eden işaret dili personel alımıyla ilgili sınava Türkiye'deki en az ön lisans mezunu, 320 saatlik eğitimi alan bütün arkadaşlarımızın katılmasını talep ediyoruz ve işitme engelliler alanında okullarda, özellikle işitme engelliler okullarında işaret dilinin yaygınlaştırılmasını talep ediyoruz. Yani, hiçbir şekilde okur yazar değil... Hak anlamında da... Bakın, az önce Engelli Kadın Derneğindeki arkadaşlarımız bahsetti, şiddet önleme merkezleri, hak arama şeyi... İşitme engelli arkadaşlarımız kendilerini ifade edemedikleri için hiçbir şekilde ne haklarını arayabiliyorlar ne de maruz kaldıkları şiddeti ifade edebiliyorlar.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

SAMSUN ENGELLİLER FEDERASYONU BAŞKANI MEHMET AKBULUT - Bize bu imkânı sağladığınız için biz teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Sağ ol.

Son olarak bir arkadaşımıza daha söz verip sonra vekillerimize geçeceğim.

Buyurun.

ENGELLİ KAMU ÇALIŞANLARI YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ BAŞKANI BÜLENT KAPU – Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim, Sayın Müsteşarım, sivil toplum örgütünün değerli temsilcileri; tabii, burada başkanlarımız engellilerimizle ilgili olarak çok önemli konulara değindiler ancak kamuda çalışan 32 bin engellimizin olduğunu düşündüğümüzde, kamuda ciddi bir istihdamın oluştuğunu görüyoruz ancak bu istihdamla birlikte, kamuda çalışan engellilerimizin de birtakım sorunlar yaşadığı ortada. Bununla ilgili olarak Aile Bakanlığımız yetkilileriyle her türlü görüşmelerimizi yapıyoruz, bu konuda bizlere destekleri de oluyor.

Ayrıca, burada değinmek istediğim en önemli hususlardan biri, kamu yönetiminde engelli yöneticilerin önlerinin daha çok açılması. Bu konuda ciddi çalışmaların yapılmasına değinmek istiyorum.

Çok teşekkür ediyorum hepinize.

BAŞKAN – Evet, çok çok teşekkür ediyorum gerçekten.

Ben, mümkün olduğunca da hiç kısmadan, engel olmadan bütün arkadaşlarımızın konuşması noktasında gayret sarf ettiğimi düşünüyorum.

Şimdi, söz isteyen sayın vekillerimize kısa kısa söz vereceğiz, daha sonra da Bakanlık yetkililerimiz muhtemelen konularla ilgili yorumlarını yapacak, sonra da aşağıda yemeğe ineceğiz.

Buyurun Aytuğ Bey, mümkün olduğunca kısa olursa Hocam....

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Devlet, öncelikle engelli yurttaşların diğer yurttaşların yararlandığı olanaklardan eşit şekilde yararlanmasını sağlamakla yükümlüdür, bu fırsatı onlara vermekle yükümlüdür. Ne demek eşit yurttaş? Eşit yurttaş demek, engelli bireylerin sosyal hayatın her alanında etkin bir biçimde olması ve bu alana katılabilmesi demektir.

Yapılan araştırmalar engelliliğin daha çok yoksullar, kadınlar ve yaşlılar arasında görüldüğünü ortaya koyuyor. Dünya Sağlık Örgütü ve Dünya Bankası grubu tarafından hazırlanan Dünya Engellilik Raporu'na göre, engelli bireylerin toplumsal hayata katılımını engelleyen faktörlerin başında hükümetin yetersiz politikaları geliyor. Daha sonra da çeşitli ön yargılar, hizmet, kaynak yetersizlikleri, erişilebilirlik sorunları ve veri eksikliği de yer alıyor.

Engellilerin, özellikle Türkiye'deki engellilerin mağduriyetini çarpıcı bir şekilde ortaya koyacak bir örnek vereyim dersanız size şu örneği veririm: Çalışabilecek durumda olan her 5 engelliden 4'ü işsizdir ve iş gücüne dâhil olamamaktadır. O yüzden, eşitlikten bahsederken buna da dikkat etmek lazım. Daha da kötüsü, çalışabilir olan engelliler düşük ücret karşılığında çalışmaktadırlar.

Engellilerin sağlık ve rehabilitasyon hizmetlerinden yeterince yararlanamadıklarını arkadaşlarım uzun uzun anlattılar, onun için onlara hak verdiğimi söyleyerek geçeceğim. Türkiye'de -tabii, çocuk hekimi olmam hasebiyle mutlaka değinmem gereken konu- doğuştan engellilik oranı oldukça yüksek. Bu nedenle, doğuştan engelliliğin de koruyucu sağlık hizmetleriyle yani piyasacı sağlık hizmetleriyle değil, koruyucu sağlık hizmetleriyle engellenmesi gerekmekte, en azından azaltılması gerekmektedir.

Engelli bireylere yapılan destekler... Evet, biz her türlü desteği olumluyoruz ancak bunun muhtaçlık yardımı şeklinde yapılması onur kırıcıdır. Engelli bireylerin ve ailesinin onurlu yaşam sürmesini sağlamak hepimizin görevidir, bunun için de "yaşam aylığı" şeklinde bir proje geliştirilebilir.

Bizim, Parlatmentonun en büyük eksiği ise... 2005 yılında çıkarılan Özürlüler Yasası herkesi sevindirmişti, 2012 yılı itibarıyla her şey engellilere göre yapılacaktı ya da geçitlerinden tutun da yeşil alanlardaki spor etkinliklerine kadar ama 2012'de bu yasanın yürürlüğe gireceği tarihten üç gün önce maalesef yine bu Parlatmento bunu erteleyerek 2015'e ve toplu taşıma araçları için de 2018 yılına erteledi. "Peki, olacak mı, umudumuz var mı?" dersanız, bunun da çok umut verici olduğunu zannetmiyorum.

Engellilik sorunu, temelde bir insan hakkı sorunudur. Evet, arkadaşlarım bunu dile getirdiler, temelde insan hakkı sorunudur. Kendinde insanlık hissetmeyen insanların engellileri anlaması mümkün değildir, bunu tartışacak bir şey yoktur, bunu tartışmam bile ancak empati yapmak da ayıp değildir. Bütün engelli olmayan insanların empati yapmaya çalışmaları, bu olayı dramatik bir şekilde algılamalarına yardımcı olur, olmak durumundadır, olacaktı diye düşünüyorum ve biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak her engelli birey eşit yurttaş olana dek sosyal adalet ve insan hakları mücadelesini kararlılıkla sürdüreceğimizi söylüyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Özel...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Salondaki herkesi saygıyla selamlıyorum.

Çok kısa konuşacağım, Hocam notlarımdan üç tanesini zaten dile getirdi.

Bu, siyasetle ilgili kota talebinin ortaklaştırılmış, bir ortak talep noktasında Parlamentoya teklif edilmesinin çok doğru olduğunu düşünüyorum. Aslında, siyasi partiler kendi tüzüklerinde böyle düzenlemeler yapabilirler ama biz, bir kadın kotası uygulayan ve bir gençlik kotası uygulayan bir siyasi parti olarak, ülke genelinde uygulanıyor olmasına rağmen 3-4 tane ilde bunun ihlal edildiği durumdaki itirazlarda il ve ilçe seçim kurulları bunun tüzükten dolayı olduğu için hâkimle ilgili kısmının olmadığını, divan başkanlığı tarafından değerlendirilmesi gerektiğini söyledi. Partimizde engellilerle ilgili bir kota çalışması olduğunu, yeni bir tüzük hazırlığı, bir tüzük değişikliğine hazırlık olarak biliyoruz ancak bunun Parlamentodan geçmesinin hâkim gözetiminde ve tam uygulanacak bir kural olacağı açıktır. Bu konuda ortaklaştırılmış bir talep varsa biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak bunu desteklemeyi taahhüt ederiz, burada hiçbir sıkıntımız yok çünkü partinin kendi içinde de tartıştığı bir meseledir bu. Aslında, belki de kadın kotası ve gençlik kotasının da Siyasi Partiler Kanunu'nda bir değişiklik yapılarak gözetilmesi doğru olur.

Şöyle bir şey söyleyeyim: Tabii, bir güne indirgememek lazım ama bu günler fırsat günlerine dönüşebiliyor. Bugün şöyle bir söz verebiliriz buradan: Bakanlığın ne çalışması varsa, bürokrasinin ne çalışması varsa, ilgili sosyal taraflarla olgunlaştırılmış ne varsa, bugün veya yarın Parlamentoya getirilirse... Biz zaman zaman sekizde kapatıp gidiyoruz ama iktidar partisine Hükümetten gelen bir talep veya bir uzlaşma sonucunda sabahlara kadar da çalışabiliyoruz. Mesela, şehit aileleri için o sabah dörde kadar yapılan iki yıl önceki temmuz çalışması çok faydalı olmuştu, Bakanlığın çalışması. Böyle bir şey varsa bu hafta Meclis kapanmadan, bu haftanın ruhuna uygun olarak hazırda bekleyen, söz verilmiş, ortaklaşmış ne varsa getirilsin, yarın sabaha karşı çıkarır, geçeriz, bunu bir fırsata dönüştürebiliriz.

Bir de biz, Komisyon olarak hakikaten siz söyleyince... Siz eksikliği üzerine alarak söylediniz ama o dakikaya kadar biz de akıl edememiştik, o açıdan bunun, hepimizin ortak eksikliği olarak altını çizelim, engelli milletvekillerimizin davet edilmemiş olmasını. Bizim bu toplantımızın örnek bir toplantı olduğu kesin. Plan ve Bütçe Komisyonu ama hani artık biraz da eleştiriye muhtaç bir şekilde bir alt meclis olarak çalışıyor. Biz, Komisyon olarak benzer bir sunumun Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerine yapılması için önayak olabiliriz ve bizler ve engelli milletvekillerimiz de o oturuma katılabiliriz. Bence çok faydalı olur çünkü devletin cüzdanı, bir para çıkacaksa da, bir para girecekse de Plan ve Bütçe Komisyonu "He." demeden olmuyor. Zaten bu Komisyonda herhangi bir karşı çıkış olmaz, hep ortaklaşıyoruz ama Plan ve Bütçe Komisyonu alt meclis gibi çalıştığı için bence oraya yapılacak bir sunum fevkalade önemli olur.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, ben teşekkür ediyorum.

İşte, ne yapalım, tecrübe böyle bir şey. Benim bu toplantıyı ilk andan itibaren düşünen kişi olarak o sorumluluğu da üzerime almam lazım, hepsinden ayrı ayrı özür dileyeceğim.

Buyurun Sayın Güneş.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Başkanım, sivil toplum örgütlerimizin değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, son yıllarda ülkemizde hem ekonomik bakımdan hem de demokratikleşme bakımından yaşanan güzel gelişmeler neticesinde sosyal devlet olmanın da meyvelerini verdi. Yaklaşık ülkemizde 8,5 milyon engelli vatandaşlarımız var ve 2005 yılında ilk defa engellilerle ilgili bir kanun çıkarıldı ve bunun neticesinde de bu engelli vatandaşlarımızın topluma kazandırılması açısından çok önemli adımlar atıldı ve kamuda çalışan, sizlerin de belirttiği gibi, istihdam edilen personel sayımız 5.700'lerden bugün 34 binlere ulaştı. Bu, gerçekten de bize memnuniyet verdi. Diğer taraftan da şimdiye kadar aileler için yük olan ve kimsenin görmediği, yaklaşık 400 binin üzerinde ağır engelli vatandaşlarımıza evde bakım hizmetinin verilmesini son derece önemli ve anlamlı bir davranış olarak niteliyoruz. Tabii ki engelli vatandaşlarımızın sorunları var mı? Sorunları var ama tabii ki bu sorunları hep beraber çözeceğimizden hiç şüpheniz olmasın.

Ben daha çok bunun üzerinde durmak istiyorum: Tabii, bu engelli vatandaşlarımızın sorunlarını çözeceğiz ama bu engelli vatandaşlarımızın sayısının artmaması için neler yapabiliriz, daha çok bunun üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum. Bu engelliliğin oluşmasında bunun ne kadarının doğuştan geliyor, ne kadarının sonradan kazanılıyor, bunların üzerinde mutlaka bir çalışma yapılması lazım.

Diğer taraftan, bizim için çok önemli olan ve gerçekten de bugün hepimizin yüreğini yakan ama çok fazla duyarlılık göstermediğimiz ve engellilik oluşumunda da çok fazla etken olan trafik kazaları üzerinde son derece fazlasıyla durulması gerektiğini ben düşünüyorum. Bugün, binlerce vatandaşımız hayatını kaybetmekte, belki hayatını kaybeden vatandaşımızın 10 katı kadar da vatandaşımız trafik kazasında yaranlanmakta, bunların bir kısmı da engelli durumuna düşebilmektedir. Bu konu üzerinde mutlaka çalışılması gerektiğini ben düşünüyorum.

Bu vesileyle hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkürler Sayın Güneş.

Sayın Çelebi...

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Çok teşekkürler Sayın Başkan.

Önce, Sayın Başkan, sizi, Sayın Müsteşarımı, Müsteşar Yardımcısını ve tüm katılımcı engelli vatandaşlarımızın, engelli yurttaşlarımızın temsil edildikleri sivil toplum örgütlerini ben de saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Burada özellikle vurgulayacağım çok konulara girildi aslında ama sivil toplum örgütü diye benim tanımladığım süreç şöyle bir şeydir: Burada ulufe dağıtılmıyor. Burada, hani, size bu yaklaşımlarımız sizin gücünüzden geliyor, onun herkesin farkında olduğunu sanıyorum çünkü örgütlü gücünüz yoksa baskı grubu oluşturamazsanız, baskı grubu da değilseniz zaten bu işler buradan geçmez. Baskı grubu olma işlevinizin bir rolü de örgütlü toplum olmaktan geçiyor. Örgütlü toplum baskısını hangi iktidar olursa olsun, hangi siyasi parti olursa olsun mutlaka ensesinde hisseder ve biz de hissedebiliriz. Ben, bir ara, bu 12 Eylülde işkenden sonra bizimle dayanışanlara çok teşekkür etmeye gittim yurt dışına, "Yahu siz Türkler çok teşekkür ediyorsunuz, sürekli teşekkür ediyorsunuz, esas mücadeleyi siz verdiniz." Şimdi, esas mücadeleyi sizin verdiğinizin bilincinde olarak bu süreci daha geliştirmek gerekiyor. Yasal düzenleme noktasında -

burada açık ifade etmem gerekiyor- önemli adımlar atılmıştır, yeterli değildir. Uygulamadan kaynaklanan sorunlar var, bunu herkes zaten ifade etti burada.

Benim somut birkaç önerim var. Önce Müsteşarıma şunu ifade etmek isterim huzurunuzda Sayın Başkan: Yani, biz ne zaman telefon açsak vatandaşın gelen taleplerimizi -bizim kişisel taleplerimiz olmaz- yansıtırız ve çözüme bir kısmının ulaştığını burada açık yüreklilikle söylemem gerekiyor, yani öyle de bir haksızlık yapmayalım ama geneline ilişkin tabii talepler var, uygulanması gereken talepler var. Örneğin, şimdi, 25.369 tane kadro var, bu kadroların bir an önce uygulamaya girmesi gerekiyor. Yani, bu kadro verilmiş, hani, Plan ve Bütçe diyoruz, biraz önce Özgür arkadaşım söyledi ama mesela bu kadronun bir an önce işlevsel hâle getirilmesini buradan istiyorum.

Sayın Başkanım, belki bizim Komisyonumuzun bir önemli yaklaşımı da şu olabilir: Yani, Diyanetin saati var TRT'de, bilmem neyin var, hepsinin var, en dezavantajlı grup engelli gurubu, onlara ayrı bir, özellikle...

BAŞKAN – Ama "Ayrım yapmayın." diyor Sayın Turhan Bey.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Ayrım yapma değil benimki, o anlamda söylemiyorum.

BAŞKAN – "Bizi normal bir birey olarak görün." diyor.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI AV. TURHAN İÇLİ – Hiç söz etmeyin de demiyorum. (Gülüşmeler)

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Yani, özellikle Sayın Başkan, yurttaş bilincini Türkiye'de yerleştirmek adına bunun önemli olduğunu biliyorum. TRT de mutlaka bu anlamda yayınlarında bu arkadaşların özellikle içinde olacağı, dışarıdan siparişlerle değil, bizzat arkadaşların kendilerinin olacağı, sorunlarını ifade ettikleri ve o sorunların çözümüne katkı veren bütün yurttaşları sürece katan birkaç saatin en azından TRT tarafından ayrılması ve bizim de bu konuda Komisyon olarak bir öneride bulunmamızı bu vesileyle söylüyorum.

Daha fazla uzatmayacağım ve gösterilen bütün duyarlılığa sizin de çabalarınızı biliyorum, Azerbaycan'daydı ki bu konuyu konuştuğumuzda. Bu salon bizim değil, kendi Komisyon salonumuz daha dar, burayı da iyi bulmuşsunuz. Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Estağfurullah.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Bütün arkadaşlara da mücadelelerinde başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Çelebi'ye çok teşekkür ediyorum gerçekten, bu yayınla ilgili konuyu gündemimize alıp değerlendirmemiz lazım.

Bu arada, İstanbul Milletvekilimiz Sayın Gürsoy Erol biraz da ayıbımızı da yüzümüze vururcasına geldiler, çok teşekkür ediyorum.

Gürsoy Ağabey, şöyle bir şey konuştuk: Bugün, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız, Komisyonumuz olarak beraber bir kutlama etkinliğinde bulunalım dedik ama tam toplantının ortasında önemli bir kusurumuzu, yani üzerime de alarak Parlamentodaki engelli milletvekillerimizi davet etmeme kusurunu işlediğimizi gördük ki siz lütfedip geldiniz, çok teşekkür ediyorum.

En son size söz vereceğim Gürsoy Ağabey, vaktiniz var değil mi?

GÜRSOY EROL (İstanbul) – Tamam, olur.

BAŞKAN – Sayın Bakanımız konuştu, STK temsilcilerimiz konuştu, milletvekillerimiz konuşuyor, ondan sonra, en son, yine, Bakanlık Müsteşarımıza söz vereceğim ve sonra da aşağıda yemek yiyeceğiz.

Buyurun Sayın Güven.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri "Hoş geldiniz." diyorum.

Öncelikle, özür diliyorum, geciktim. Bugün, tabii ki, 3 Aralık, çeşitli yerlerde toplantılar vardı, onlardan birisine katılmak zorundaydım, o nedenle geciktim. O nedenle, bir kısım konuşmaları tabii kaçırmış oldum, tekrar olursa özür diliyorum.

Şimdi, aslında, yani, genel olarak, bizim ülkemizde yaşayan engellilere baktığımız zaman, onların çalışmadığı ya da çalışıyorlarsa da genellikle düşük ücretle çalıştıkları için yoksul kalmaktadırlar ve bu yoksullukları da engellilerin normal birey olarak yaşamlarını da kısıtlamaktadır. Tabii ki, hükümetlerin görevi, aslında, onların normal birey olarak yaşamlarını sağlamaları gerekiyor ve bunların başında da engelli aylıklarının muhtaç aylığına dönüştürülmesi engellileri zor daha da duruma düşürmüştür. Bugün kişi başı gelirin -280 lira yanılmıyorsa- 280 lira gibi bir rakam olması, yani yoksulluk sınırıyla alakalı her yıl gazetelerde, medyada çıkanlara bakarsak 3 bin liralardan, 4 bin liralardan bahsediliyor, ya da kişi başı bin lira gibi çok düşük bir rakam olmuş oluyor.

Aslında, temel olarak engellilerin ülkemizde sağlıkta, eğitimde ve istihdam konusunda çok sorun yaşadıkları çok açık. Ne kadar düzeltilmeye çalışılsa da bunlarda yeterince düzeltilemediğini görüyoruz. Bugün bir istihdam konusunu ele alacak olursak, 1 milyon 800 bine yakın istihdam edilebilir engelli var ama ancak 100 bin kişi istihdam edilebiliyor. Bu rakamlar da kesin mi, değil mi, onu net bilemiyoruz.

Sonra, mesela, bir dönemde iş okulları vardı. İleri yaşlara kadar bu iş okullarında engelliler -hani, belki, o iş okulları tam olarak tam kapasiteyle çalışmıyordu ama- özellikle zihinsel engellilerin hem rehabilite oldukları hem de orada çalıştıkları için de kendilerine güvenlerinin geldiği bir ortamdı, yaşadıkları bir ortamdı fakat bugün biz onları 23 yaşla sınırlandırdık ve 23 yaşından sonra zihinsel engelli bir çocuk okul dışına bırakılarak ailesiyle baş başa kalmasına yol açılmıştır. Yurt dışı örneklerine bakıyoruz bu iş okullarının, 18 ila 60 yaş arasında orada zihinsel engellileri ve engellilik derecelerine göre iş alanları yaratarak çalıştırıyorlar. Neden 18 ila 60? 18 yaşına kadar bir eğitim süreci var, o eğitim sürecini tamamladıktan sonra bu iş okullarına geliyorlar. Eğer, orada da emeklilik yaşı 60'sa, 60 yaşından itibaren emeklilik haklarını elde etmiş oluyorlar. Tabii, bizim ülkemizdeki eksiklerden birisi de, buralarda çalışan insanların normal birey olarak yaşamlarını sürdürmeleri gerekiyor ama çalışırken maaş alıyorlarsa verilen aylık muhtaç aylığı niteliğinde, adında olduğu için bu aylık kesiliyor. Aslında engellilerin engellilik derecelerine göre belirlenmiş ve sürekli olarak verilmesi gereken bir aylık olması lazım. Çünkü normal bireylere göre engellilerin ihtiyaçları çok daha farklı. Bizim aklımıza gelmeyen ve bizim harcamadığımız harcamalar onlarla karşı karşıya gelebiliyor. Zaman zaman paylaşıyorum, bunu bir görme engelli arkadaşımız belirtmişti "Siz, bardaktan boşanırcasına yağan bir yağmurda iki sokak öteye koşa koşa şemsiyeyle

gidebilirsiniz ama ben, taksiyle gitmek zorundayım.” dedi. Haklı tabii, onların akla gelmeyen sorunları ve harcamaları olabilir.

Bunun dışında, engelli olduğu için, engelli çocuğu olduğu için ailelere, annelere veya anne yoksa, baba bakıyorsa, onlara yine bir aylık verilmesi gerekiyor. Hatta bu yurt dışında öyle bir uygulama var ki, anne çalışıyorsa da veriliyor yani kesilmiyor engelli bir çocuğu olduğu için, erken emeklilik hakkı veriliyor. Yani, bir şekilde, engelli arkadaşların, engelli yurttaşların aileleriyle birlikte sorun yaşamadan normal bireyler olarak yaşamaları sağlanıyor. Yani, bunu bizim ülkemiz de yapabilir aslında.

Sağlık konusunda tıbbi malzemelere gelince... Bu katkı payı çok büyük sıkıntı yaratmakta ve birçok engellinin tıbbi malzemelere ulaşımını engellemektedir. Mesela, bizde gördüğümüz kadarıyla, eğer özel bir harcaması yoksa, parası yoksa, harcamıyorsa, bir tekerlekli sandalye veya akülü sandalye standart bizim ülkede bulunanlar. Hâlbuki, engellilik derecesine göre kişiye özel bu sandalyelerin yapılması lazım ve yine, bu sandalyelerin de bedelsiz olarak verilebilmesi lazım bu engellilere. Alınan katkı payı, tabii, sandalyenin katkı payı değil, SGK belli bir miktarda para ödüyor, ondan sonra üstünü kendisi tamamlayacak, artık nasıl bir sandalye alıyor ve bu konuda da birçok sıkıntı zaten dile getiriliyor ve bizlere de iletiliyor.

Eğitim konusu, tabii, yeterli mi? Özellikle, son dönemde -onu arkadaşlar belirttiler- kaynaştırma altyapısı olmadan, yeterli eğitim ile öğretmen olmadan kaynaştırma eğitimine geçildi. Burada da hem engellilerin diğer sağlıklı çocuklar tarafından dışlanması ortaya çıktı, öğretmenlerin bu sıkıntı nedeniyle bu çocukları istememe gibi bir durum yarattı ve en son öğrendiğim de, okullarda 6-7 tane kaynaştırma ya da işte zihinsel engelli değişik derecelerde çocuk varsa hepsinin bir sınıfa toplandığı, yine eski sistemde olduğu gibi bir alt sınıf oluşturulduğu fakat yönetmeliklerde de böyle bir alt sınıf olmadığı için orta kısmı bitiren çocuğun diplomasız olarak kaldığı ve liseye devam edemediğini gördük. Yani, burada da düzenlenmesi gereken, eğitim konusunda da özellikle düzenlenmesi gereken önemli yanlışlıklar var diye düşünüyoruz. Ama bunların burada konuşuluyor olması, çeşitli sorunların hep birlikte dile getiriliyor olması gerçekten çok önemli ve sadece 3 Aralıkta değil, bunların daha sık olarak çözümleninceye kadar konuşulmasını diliyorum.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ediyoruz.

Buyurun Vural Bey.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın katılımcılar, ben, Adalet ve Kalkınma Partisi Kütahya Milletvekili Vural Kavuncu. Aynı zamanda, fizik tedavi ve rehabilitasyon uzmanıyım. Senelerce engellilerin sorunlarıyla ilgili birtakım çalışmalar yaptığımız için, herhâlde bazı konularda empati yapma olanağımız daha yüksek.

Öncelikle, bir konudaki, terminoloji konusundaki bir tespiti iletirim: Biliyorsunuz, geçtiğimiz günlerde bir yasa düzenlemesiyle “özürülük”, “sakat” veya buna benzer tabirleri “engelli” tabiriyle değiştirdik. Aslında şunu belirtmek istiyorum: Bu tabirler de ilk kullanıldığında böyle bir anlam taşıması veya bu ifadeyle konulmamıştı ama ne yazık ki toplum bilincinin çok yeterli olmaması nedeniyle bu tabirler giderek eksiklik, yanlışlık, sorun şeklinde kullanıldığı için başka alanlarda da tabirler hemen erozyona uğradı. Eğer biz aynı hassasiyeti göstermezsek “engellilik” tabirinin de akıbetinin aynı olması durumu söz konusu olabilir.

Şimdi, bunu erozyona uğratmamak için o zaman toplumsal bilinci elbette geliştirmek gerekiyor. Şimdiye kadar konuşmacılarımız engellilerin haklarıyla ilişkili, engelliliğin önlenmesiyle alakalı, toplum bilinciyle alakalı birtakım sorunları ifade ettiler. Ben rehabilitasyon uzmanı olarak farklı bir perspektiften engelliliği azaltmak konusunu dile getirmek istiyorum. Bu ne demektir? Aslında, biz, genel kavram olarak bir organ eksikliğini yahut da organ yetmezliğini, organ sorunlarını engellilik olarak görmeyiz. Bunların yol açtığı toplumsal dezavantajlar ve problemler engelliliktir. Şimdi, eğer olaya bu anlamda bakarsanız, örneğin, aynı hastalık düzeyi veya aynı organ yetmezliği, aynı problem düzeyinde olan farklı hastaların farklı uygulamalarla engelliliğin de çok farklı olduğunu gözlemliyoruz. Örneğin, bugün -çok hasta görmüşüzdür- diyelim ki, omurilik yaralanması olan bir hastayı, aynı seviyede olan hastayı biz evinde ayaklarına battaniye örtüp âdetâ yemeğini başkası ona sunarken aynı hastanın gelişmiş ülkelerde spor yaptığını, işte, spor salonuna gittiğine ve bağımsız bir yaşam sürdürdüğüne tanık olabiliyoruz.

Şimdi, bu, geçmişten beri gelen rehabilitasyon hizmetlerindeki sıkıntı ve erişme zorluğundan kaynaklanmıştı. Yani, bugün bile hâlâ, daha nadir de olsa, işte, kırsalda yaşayan bir çocuğun beş yaşına kadar hiçbir rehabilitasyon hizmetini almadığını -belki ulaşamadı, belki bilinci eksik, yönlendirme olmadı, her neyse- bu nedenden dolayı belki yürüme durumunda olan bir çocuğun bu fonksiyondan eksik kaldığını görüyoruz. Şimdi, engelliye, o anlamda, eksiltmek ve azaltmak anlamında rehabilitasyon hizmetlerinin yaygınlaşması gerekiyor. Bugün dünden çok farklı bir noktadayız ama yeterli mi? Değil. Bununla ilişkili, gelecek dönemde de daha yeterli olmak adına, şu anda Sağlık Bakanlığımızın planlamasında ciddi rehabilitasyon yatakları, yeni rehabilitasyon hastaneleri projeleri var, özellikle şehir hastaneleri kapsamında. Bu belki daha başlangıç ama bunun çok önemli bir değişiklik olduğunu söylemek istiyorum.

Ayrıyeten artık rehabilitasyon konseptimiz “fizik tedavi ağırlıklı olarak” diye söylenen konseptten rehabilitasyona doğru dönüyor. Bu kurgulamada da bizim yine Bakanlıkla ilgili beraber yaptığımız çalışmalar var. Burada gene bir ortopedik engelli değerli temsilcimizin belirttiği hususu çok önemsiyorum. Sorun şu anda ikinci basamak tedavi uygulamalarında, biz hastalık olarak kabul ettiğimiz için hastalık tedavisi ve rehabilitasyonu, şu anda işte kısa süreli ve yılda belirli günleri kapsayan tedaviler uygulama imkânımız oluyor. Hâlbuki ben de aynı kanaatteyim, bu tedavilerin sadece akut bakım tedavisi, akut rehabilitasyon tedavisinden daha yaygınlaştırılıp daha uzun vadeli, seneye yayılan koruyucu rehabilitatif ve fonksiyon iyileştirici yönde çalışmaların olması lazım. Bu anlamda da yeni çalışmalarımız var. Şu anda kür klinikleri altında bir mevzuat geliştirme çalışmamız var ve aynı zamanda gene hastane konsepti, rehabilitasyon konsepti için Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğümüzle birlikte engelliler için özel kapalı spor salonu, güçlendirme, yüzme havuzları gibi daha uzun dönemli hastaların akut bakımları sonrasında da tedavi olabilecekleri bir sistem üstünde de birlikte çalışıyoruz.

Ben sözlerimi uzatmak istemiyorum ama siz değerli temsilcilerin bu konudaki görüşleri, sıkıntıları, sorunlarıyla ilgili konuların bizlere çok aydınlatıcı olacağını söylemek istiyorum. Bu konudaki önerilerinize, tavsiyelerinize ve katkılarınıza, paylaşımlarınıza açık olduğumuzu belirtmek istiyorum. Bu toplantının da böyle güzelliklere ve iyi kararlara vesile olması temennisiyle hepinize saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkürler Sayın Kavuncu.

Üç yüz altmış beş gün gönderebilirsiniz bize talepleri.

Sayın Tamer, buyurun lütfen.

İSMAIL TAMER (Kayseri) – Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, Aile Bakanlığımızın değerli temsilcileri, STK'ların çok değerli temsilcileri; ben Kayseri Milletvekili Doktor İsmail Tamer, aynı zamanda Sağlık Komisyonu Sözcüsü olarak da size hitap etmek istiyorum.

Değerli Başkanım, önemli bir günde bizi bir araya getirdiniz. Bu çok anlamlı bir günde sivil toplum örgütlerinden, özellikle engelli vatandaşlarımızın... Tabii "kardeşim" aslında çok daha güzel bir kelime ama madem rahatsız olan arkadaşlarımız var, o zaman "vatandaşlarımız" diyelim, "yurttaşlarımız" diyelim, ona da saygı duyduğumuzu ifade etmekte fayda var diyorum. Burada birlikte onların derlerini dinleme fırsatı bulduk.

Biz de zaten AK PARTİ olarak engellilere vermiş olduğumuz değerın önemini burada defalarca vurguladık, arkadaşlarımız vurguladı. Hatta, 2005 yılına kadar bir kanun olmamasına rağmen ilk defa 2005 yılında önemli bir kanun çıkardık. Akabinde 2010'da Anayasa'ya engelliliklerle ilgili farkındalığın oluşması, eşitlik, birey haklarının verilmesiyle ilgili çalışmalar zaten yapılmıştı. Vural kardeşim de belirttiler, yine "özürlü" kelimesini çıkarıp "engelli" kelimesini tekrar kanunla getirmemizin de bu vatandaşlarımıza ne kadar önem verdiğimizizin bir göstergesi olduğunu belirtmek istiyorum. Engelliliği bu kadar çok değerli bulduğumuzu ifade ediyorum.

Yine, siz sözlerinizin başında siyasetüstü bir kelime kullanmıştınız, ben bunu destekliyorum ve o anlamda olması gerektiğini ifade ediyorum çünkü partilerüstüdür zaten ama siyaset içinde partilerüstüdür engellilik. Ama engelliliklerin kutsallığını ön plana alarak da siyasetin üstünde olması gerektiğinin altını çizmek istiyorum.

Bu güzel günde, bu güzel şeyde sataşmak istemiyorum. Değerli arkadaşlar, sizleri seviyoruz. O açıdan güzelliklere vesile olmasını temenni ediyorum.

Benden sonra yine Gürsoy Ağabeyimiz de konuşacak herhâlde.

Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

BAŞKAN – "Siyasetüstü, dışı, içi" falan değil de "polemik dışı, polemik harici" diyelim biz.

Son olarak Değerli İstanbul Milletvekilimiz Sayın Gürsoy Erol'a söz vermek istiyorum Dünya Engelliler Gün'ünü de kutlayarak ve de özür dileyerek.

Buyurun Sayın Erol.

GÜRSOY EROL (İstanbul) – Estağfurullah.

Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum. Öncelikle böyle bir gün vesilesiyle en azından bu toplantı için, bu duyarlılıktan dolayı ben teşekkür ediyorum.

Engellilikle ilgili aslında iki boyut var, sizler de hekim olarak gayet iyi biliyorsunuz: Bir, engelliler; bir de engelli olmayanlar kısmı var. Ki, engelli olmayanlar kısmında aslında problem daha büyük. Bu noktada farkındalık oluşturmuyoruz veya arzu ettiğimiz farkındalığı oluşturmuyoruz. Dolayısıyla, yasalar yapıyoruz, birtakım yönetmelikler çıkarıyoruz ama bunun uygulayıcıları çoğunlukla engelli olmayanlar ama bu noktada maalesef en büyük sıkıntıyı burada yaşıyoruz. Dolayısıyla, bu farkındalık son derece önemli bir konu. Öncelikle bu konu her iki boyutta olduğu için hem de bu toplantı vesilesiyle bir kez daha teşekkür ediyorum.

Şimdi, diğer konuşmacıları da tabii dinleyemediğim için ben çok fazla geçmiş yasa, o konulara girmiyorum, orada zaten yapılanlar yapıldı, emeği geçen herkese ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Özellikle son on sene içerisinde ciddi bir atılım yapıldı ama seksen senelik, doksan senelik problemi bir anda çözelim beklentisi bu noktada tabii bir sıkıntı oluşturuyor. Engelli kardeşlerimiz açısından söylüyorum: Birçok noktada adım atıldı ama haklı olarak daha fazlasını, daha fazlasını istiyorlar. Bunlar tabii bir lütuf anlamında değil, sosyal devlet olduğu için bunları yapması gerekiyor ama bir anda her şeyi yapabilmek mümkün değil. Bu her şey için böyle, sağlık alanında da böyle, eğitimde de öyle. Baktığımız zaman, on senede yılların son derece büyük birikimlerini aşan çalışmalar var. İstihdamdan tutun, 5 bin kişilik kamudaki istihdam, 35 bin kişiye yani yaklaşık 7 misli gibi çok ciddi bir artış var. "EKPSS" dediğimiz dünyada örneği olmayan bir çalışma var, ki tamamen engellilere yönelik bir sınav ama bütün bunlara rağmen işte yüzde 3 barajı az bir rakam kaldı, bazı bakanlıklarda aşamadık biliyorsunuz. Bunun aşılmasıyla beraber, bunu yükselterek belki daha fazla kardeşimizi istihdam etme şansı var. Ki, bizim genel anlamda da en çok istediğimiz bu yani engelli bireylerin kendi ayakları üzerinde durması, kendi geçimlerini, kendi ailelerinin geçimlerini kendilerinin temin etmesi, dolayısıyla başkalarının yardımına muhtaç olmadan çalışmaları.

Dolayısıyla, bu noktada birinci sıkıntılar nedir diye ben çok kısa birkaç tane konuya değineyim, diğer konuları zaten zannediyorum geniş bir şekilde görüştünüz. Şimdi, EKPSS dedik mesela. EKPSS dünyada örneği olmayan güzel bir sistem, farklı bir tarz getirdik, tamamen engellilere yönelik. Ama biz bunu yaparken -burada bürokrat arkadaşlarımız da olduğu için- hedefimiz şu idi: Her engel grubunu kendi aralarında yarıştırap ve değerlendirmekti. Şu ana kadar bunu başaramadık. Yani, işitme engellilerden veya diğer farklı, mesela görme ve bedensel kısmen daha şanslı bu konuda ama diğer gruplar çok fazla bu şansı yakalayamadılar, işe istihdam olma anlamında söylüyorum. Bir kere, bu problemi, hedeflediğimiz gibi, her engel grubunun kendi arasında yarıştığı ve her engel grubundan en azından, eşit olmasa bile ciddi sayıda istihdamı sağlamamız lazım. İşitme engelliler bu konudaki en şanssız grup.

Şimdi, bir diğeri, korumalı iş yerleriyle ilgili. Yasaya koymuştuk biz 2005 yılında, o dönem yasa çalışmasında da bulunduğum için yakinen biliyorum. Bu, yurt dışında da tartışılan bir sistem -olsun, olmasın vesaire- ama bir başlangıç için en azından bunu arzu etmiştik. Sonrasında da geçtiğimiz yıllarda bu konuyla ilgili bununla yeni bir düzenleme yaptık. Belki bazı şartları ağır geldi vesaire olabilir ama en azından numunelik, birkaç tane bu korumalı iş yerine adım atıp, en azından bu hafif zihinselileri burada istihdama katmak durumundayız diye düşünüyorum.

Erişilebilirlik konusu: Bu konuda da gerek yasada gerek sonraki düzenlemelerde yanlış anlaşılmalara da oldu, hani yok "Geciktirdiler, ertelediler." falan, aslında öyle değil ama bir anda, yedi yılda her şeyi düzeltmek mümkün değil. Buradaki en büyük sıkıntı, biraz önce dediğim, sağlıklı bireylerde. Yani, insanlar engellilerin yaşadığı bu engelleri hissedemedikleri için bu erişilebilirlik konusunda hassas davranmıyorlar. Özellikle bazı yerel yönetimler veya kamu... Bazılarına bakıyorsunuz, son derece iyi adımlar atmış ama bazılarına bakıyorsunuz, hiçbir hareket yok. İkaz ettiğiniz hâlde çok lütfen bir şeyler yapıyor, öyle bir rampa yapıyor ki o rampadan engelliye 5 kişi zor çekiyor. Dolayısıyla, erişilebilirlik

noktasında da biraz daha hassasiyetleri arttırmak ve bu noktada hızlandırmak lazım. Zaten, hızlandırmazsak 1 Temmuzdan sonra -hatta şimdi bile var- cezai müeyyideler devreye girdiğinde yargıyı da bir sürü meşgul etmiş olacağız.

Eğitimde, her ne kadar "Millî Eğitim" dahi olsa, ana başlık "Aile ve Sosyal Politikalar" olduğu için -biraz önce sayın vekilimiz de ifade etti- kaynaştırma eğitiminde istediğimiz noktayı yakalayamadık. Kaynaştırma eğitimini biz arzu ediyoruz ama kaynaştırma eğitimini bazı eğitimciler külfet görüyor, aileler bu noktada sıkıntı yaşıyor veya öğrenciler sıkıntı yaşıyor. Oraya sadece çoluk çocuk gelip gidiyor ve çocuk hiçbir eğitim almıyor. Hâlbuki, eğitim alabilecek, hayata katabileceğimiz çocuklar var. Onları kaynaştırma, diğerlerini özel eğitim vesaireyle değerlendirebiliriz diyoruz.

Biraz önce yine değindi sayın vekilim ama önemli olduğu için, yardımcı malzeme ve katkı payları. Son düzenlemede biliyorsunuz, SUT'a Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığından da bir eleman verdik, zannediyorum -arkadaşlardan duydum- karar verici noktada çok olamıyor belki de, sadece öneri getiriyor. Bu noktada, katkı paylarında yaşanan sıkıntılar var. Bu sıkıntıları bir bir burada sıralamıyorum, işte, ortez, protezinden birçok malzemesine kadar. Bu noktada, tekerlekli sandalyede bir adım atıldı, o rakam biraz daha şey oldu. O diğer konularda da o düzenlemeler gelebilir.

Sağlık kurulu raporları: Sağlık kurulu raporlarında istediğimiz noktaya gelemedik. Hâlâ birçok yerde "Git, yeniden rapor al." Rapor al, heyete git, tekrar gir, günlerce sıkıntı yaşıyor engelli kişi. Hele yatalak vesaireyse bu engelli hepten perişan. Bizleri arıyor, işte, biz rampalı araç buluyoruz vesairelerle gidiyorlar. Özellikle artık değişmeyecek yani sabit durumda olan hastalara her gittiğinde rapor almayacağı veya bunu e-sisteme geçirmeyle ilgili bir çalışmamız vardı, bunu hızlandırıp bir an önce artık dakika başı "Sağlık kurulu raporu al." demektense nerede ne alması gerekiyor, nereye neyini kullanıyor, bunu... Bu sisteme herhâlde bir geçmeye veya pilot bölge uygulaması yapıyordunuz bildiğim kadarıyla, bunu da hızlandırmak gerekiyor diyorum.

Son noktadaki bir sıkıntı, daha bunu da aşamadık -aştıklarımız çok fazla, burada saatlerce konuşsak onu şey yapamayız, onları konuşmuyorum- yüzde 40'ın altındaki engelliler. Bu da aşamadığımız bir problemimiz. Gidiyor, sağlık kurulu raporu yüzde 30, bırakın onu, yüzde 38 engelli raporu veriyor. Şimdi, biz yasal olarak yüzde 40 ve üstünü engelli kabul ediyoruz. Bu vatandaş -yaşar yaşamaz- bir işe girecek, raporunu götürüyor, diyorlar ki: "Sen engellisin, git, engelli statüden gelen." Engelli olarak müracaat edecek, diyorlar ki: "Ya, sen yüzde 40'ın altısın, engelli değilsin. Git, sağlıklı müracaat et." ve bunlar ne işe girebiliyor, ne bir şey yapabiliyor, böyle bir sürü sıkıntı yaşayan engellilerimiz var, bunu da hâlen aşamadık. En son, Aylin Hanım döneminde görüştüğümüzde 0'la 100 arasında bir sistem, vesaire bir çalışmalarımız vardı, bunu artık çözmemiz lazım, en azından bu kardeşlerimizi bu sıkıntıdan kurtarma adına. Benim ilk etapta aklıma gelen... Belki birçoğunu da siz konuştunuz, fazla da zamanınızı almayayım.

Başkanımıza teşekkür ediyorum. Tekrar hayırlı çalışmalar, hayırlı sonuçlar diliyorum.

BAŞKAN - Çok çok teşekkür ediyorum Sayın Erol.

Gerçekten, son derece verimli bir toplantı oldu, en azından bizim için pek çok ufuk açıcı konu söz konusuydu. Açıkçası bu toplantıyı biz planlarken şöyle bir amacımız yoktu...

Şimdi, muhalefetten bir tek Sayın Çelebi kaldı ama şunu özellikle ifade etmek isterim: Biz burada "Engellilere şunları şunları şunları yaptık, devrimler yaptık, reformlar yaptık." gibi şeyleri ifade etmek adına bu toplantıyı düzenlemedik. Bu toplantı, bizim engelli vatandaşlarımız için yapılanlar, yapılacaklar, yapılamayanlar, yapılması gerekenler ve onların nasıl, ne şekilde, ne zaman yapılacağını konuşulmasıydı. Açıkçası, ben ilk konuşmacımızdan son konuşmacı olan Sayın Erol'a kadar çok fazla not aldım ama aldığımız notlar eksik alınmış olabilir, yanlış alınmış olabilir. Onun için, arkadaşlarımızın, STK temsilcilerimizin notlarını sadece Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına değil... Yani burada Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla bir irtibat probleminin olmadığını memnuniyetle görüyorum. O yüzden, burada Bakanlığı temsilen bulunan Sayın Müsteşarımız başta olmak üzere bütün bürokratlarımıza hassaten teşekkür ediyorum. Ama bize de iletirseniz biz de konunun en azından Parlamento ayağındaki temsilcileri olarak bu konuları memnuniyetle, zevkle, büyük bir vazife şuuruyla takip etmekten çok büyük bir memnuniyet duyacağımızı ifade etmek isterim.

Sayın Müsteşarımıza söz vereceğim. Sayın Müsteşarımız pek çok not almıştır, umuyorum o notların hepsini değerlendirecektir. Hepsini aynı anda cevaplandırmak durumunda da değiliz. Çünkü aşağıda da yemek var, yemeğin de beklediğini ifade ederek Sayın Müsteşarımıza kısa bir söz vermek istiyorum.

Buyurun Sayın Çelik.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI NESRİN ÇELİK - Peki Sayın Başkanım.

Sayın milletvekillerimiz, sayın STK'larımızın değerli temsilcileri; hepinize yeniden merhaba demek istiyorum.

Şimdi, Sayın Başkanımız belirttiler -süre problemiyle beraber- zaten biz burada konuşulan meselelerin, tartışılan, dile getirilen sorunların pek çoğuna, hepsine vâkıfız Bakanlık olarak hâliyle. Bütün bunlar üzerine zaten çalışıyoruz, zaten bizim de bu alandaki sorunlarımız, çalışma alanlarımız bunlar. Ben şöyle kısaca bir toparlayıp isterseniz o şekilde bir cevap vermiş, açıklama yapmış olayım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI MÜSTEŞARI NESRİN ÇELİK - Mevzuat konusunda, yasa ve yönetmelikler konusunda bir eksiklik dile getirilmedi. Zaten ortak kanaat o yönde, bizim de yasal çalışma ihtiyacımız yok. Daha çok uygulamaya dönük sıkıntılardan söz edildi. Evet, uygulamada sıkıntılar yaşıyoruz maalesef fakat bu erişilebilirlikle beraber uygulamadan -zaten bunlar iç içe mevzular- tamamen bilgi, bilinç ve empati eksikliği diyebileceğimiz eksikliklerden kaynaklanan sorunlar. Bunlar da zaman istiyor; bu farkındalıkları yükseltecek birtakım yöntemleri, birtakım araçları elbette kullanmalıyız, bu konudaki çalışmalarımızı elbette yoğunlaştırmalıyız ama bu gerçekten maalesef zaman alacak bir husus. Dolayısıyla, aşmayı umuyoruz, yani uygulamanın ve özellikle erişilebilirlik konusundaki standartların, yasal hükümlerin bütün kamu birimleri, belediyeler tarafından bilinçli bir biçimde hayata geçirilmesi noktasındaki o bilinç düzeyini elbette hedefliyoruz, umuyoruz.

Özürle sağlık kurulu raporuna ilişkin konuşuldu, beklentiler dile getirildi. Bakanlığımız ve Sağlık Bakanlığının ortaklaşa yaptığı bir çalışmadır bu, şu anda görüşte çok yakın bir zamanda gündeme gelecek, onu belirtmek isterim.

Bu katkı payları, eğitim alanında engellilerimizin yaşadığı sorunlar, sağlık hizmetleri noktasında yaşadıkları sorunlar dile getirildi. Bütün bunların elbette farkındayız fakat bunlar yine ilgili bakanlıklarla bizim de sürekli iştişare ettiğimiz, tartıştığımız konular. Meclisimizin, Komisyonumuzun, siz STK'ların da gündeminde biliyorsunuz. Bunlarla ilgili tartışarak paylaşılarak mesafe alınacağını umuyoruz.

Daha fazla uzatmak istemiyorum Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Çok teşekkür ediyorum

Gerçekten, son derece verimli bir etkinlik oldu, Bakanlığımıza da teşekkür ediyorum, başından sonuna kadar bize iştirak etti.

Sayın Bakanımız da son anda Cumhurbaşkanlığındaki bir etkinlik için ayrılmak durumunda kaldı, çok özür diledi. Aslında, sonuna kadar da burada olmak istiyordu, yetişebilirse yine yemeğe gelecek.

Şimdi, Bakanlığımız sağ olsun, bütün milletvekillerimizi, STK temsilcilerimizi ve salonda bulunan herkesi aşağıdaki lokantamıza yemeğe davet ediyor.

Çok teşekkür ediyorum. Tekrar, Dünya Engelliler Günü kutlu olsun. Umuyorum ki, her geçen günümüz engelli vatandaşlarımızın hayatının kolaylaştığı, yeni adımların atıldığı bir gün olur diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kapanma Saati : 12.52